

UNIVERSITY OF GOTHENBURG
SCHOOL OF BUSINESS, ECONOMICS AND LAW

Digitaliseringens påverkan på revisorns arbetsroll

-En kvalitativ studie om förändrade kompetenskrav för nyanställda-

Kandidatuppsats i företagsekonomi
Externredovisning
Höstterminen 2020

Handledare: Peter Beusch
Författare: Jessica Johansson
Författare: Lisa Kaiser

Förord

Vi vill inleda med att tacka de nio respondenterna som har medverkat i vår uppsats. Tack för tiden ni tagit er till att bidra med er kunskap och kännedom om vårt forskningsområde. Ert engagemang har gett oss möjligheten att skapa denna uppsats och vi hade inte kunnat göra den utan er.

Vår handledare, Peter Beusch, vill vi också visa tacksamhet för. Tack för tips, feedback och vägledning genom uppsatsens gång, vi hade inte kommit långt utan dem.

Sist men inte minst vill vi tacka varandra för ett gott samarbete genom denna process.

Göteborg, januari 2021

Jessica Johansson

Lisa Kaiser

Abstract

**Bachelor thesis in Business Administration, School of Business, Economics and Law,
University of Gothenburg, Accounting, Fall term 2020**

Titel: The digitalization's impact on auditors work role: A qualitative study of the changing competence requirements for new employees

Authors: Jessica Johansson & Lisa Kaiser

Mentor: Peter Beusch

Digitalization has had a big impact on today's society. The accounting and auditing industry is one of many businesses where digitalization has made it possible to automate parts of the audit tasks and thereby change the conditions for auditors. Many of the previous audit's tasks are today done automatically, which means that there is less focus on the manual auditing. Instead, the focus is even more set on monitoring, analyzing, reviewing, and evaluating the auditing data. Different conditions are set for the future auditors, mainly because the audit tasks are more of a complex nature and require a quality that an auditor often acquires through a longer career.

Through this qualitative study with nine auditors, we want to study the following questions: How does the auditing profession and its tasks perceive today as a result of the digitalization? What requirements will be placed for new employees in the future?

Previous research and collected data from this study indicates that different competences are going to be requested in the future. To become a successful auditor, you need to have a higher competence in IT and be able to work in digital systems in an efficient way. Secondly it will be more requested to be able to deal with a larger flow of information and be able to produce relevant conclusions. A third skill that is going to be very important for an auditor is the ability for an analytical review. The auditor today is more focused on advising, consultation, and analysis where the customer often requests that the financial information is correct from the outset. Lastly, a competence that has been important and keeps being, despite the digitization, is an auditor's social skills. As an accountant you must have the ability to make relationships with your clients, not to be disqualified because of a poor client contact.

The digitalization has made many of the "low qualified" tasks disappear, which results in harder tasks for the new employees. As the audit work consists of a lot of analytical tasks, it's more difficult for a new auditor to get acquainted with the tasks. Furthermore, a newly employed auditor must take a stand regarding difficult corporate questions, which requires highly qualified knowledge in both auditing and the company's operations. More often this quality is recognized from an auditor that has many years of experience.

Keywords: Auditors, Digitalization and automation in auditing, Competence requirements

Sammanfattning

Examensarbete i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet, Kandidatuppsats, Externredovisning, Höstterminen 2020

Titel: Digitaliseringens påverkan på revisorns arbetsroll: En kvalitativ studie om förändrade kompetenskrav för nyanställda

Författare: Jessica Johansson & Lisa Kaiser

Handledare: Peter Beusch

Digitaliseringen har haft en stor påverkan på vårt samhälle. Revisionsbranschen är en av många branscher där digitalisering har möjliggjort automatisering av arbetsuppgifter och därmed förändrat förutsättningarna för revisorer. Idag sker många av de tidigare arbetsuppgifterna per automatik vilket innebär att mindre fokus ligger på den manuella revisionen. Idag handlar revisorsyrket mer om att övervaka, analysera, granska och utvärdera underlag. Till följd av detta skapas andra förutsättningarna för de kommande revisorerna som ska in på arbetsmarknaden. Detta då arbetsuppgifterna idag omfattas utav en mer komplex karaktär.

Genom en kvalitativ undersökning med nio auktoriserade revisorer syftar uppsatsen till att undersöka följande: Hur uppfattas revisionsyrket och dess arbetsuppgifter idag till följd av digitaliseringen? Vilka krav kommer ställas på nyanställdas kompetens i framtiden?

Tidigare forskning och den insamlade empirin visar att det kommer ställas högre krav på de kommande revisorerna. Ett karriärsval som revisor innebär en högre IT-kompetens där man ska klara av att arbeta i olika digitala system på ett effektivt sätt. Utöver detta kommer det bli mer viktigt att ha förmåga att kunna hantera ett stort informationsflöde som ofta kommer i ett högt tempo och samtidigt kunna ta fram relevanta slutsatser. En tredje kompetens är förmåga till analytisk granskning. Idag går revision mot rådgivning och analys där kunden ofta ställer krav på att rapporterna ska vara korrekta redan från början. En sista kompetens som tidigare varit viktigt och som fortsätter att vara det trots att mycket sker digitalt är revisorns sociala förmåga. Som revisor måste man ha en förmåga att skapa relationer med sina kunder, då man lätt kan bli bortvald till följd av en dålig kundkontakt.

Digitaliseringen har gjort att många av de "lågkvalificerade" jobben för revisorer har försvunnit vilket gör att nyanställda inte längre kan börja med enklare uppgifter. Då mycket av revisionsarbetet handlar om analytisk granskning kan det vara svårt att som nyanställd sätta sig in i arbetet. Dessutom tvingas en nyanställd revisor ofta ta ställning i allt svårare företagsfrågor, vilket ställer krav på högkvalificerad kunskap inom både revision och företagets verksamhet. Ofta handlar detta om en kompetens som en revisor skaffar sig genom en lång och aktiv karriär.

Nyckelord: Revisor, Digitalisering och automatisering inom revision, Kompetenskrav

Innehållsförteckning

Inledning	1
1.1 Bakgrundsbeskrivning	1
1.2 Problemdiskussion	2
1.3 Syfte och frågeställning	3
1.4 Avgränsningar	3
1.5 Disposition	3
Teoretisk referensram	5
2.1 Redovisning	5
2.2 Revision	5
2.3 Revisionsprocessen	6
2.3.1 Riskbedömning	6
2.3.2 Planering	7
2.3.3 Granskning	7
2.3.4 Rapportering	7
2.4 Digitalisering	7
2.5 Artificiell intelligens och automatisering	8
2.6 Digitalisering inom revision och redovisning	9
2.7 Kompetenskrav inom revision	11
2.8 Revisorers kompetenskrav till följd av digitaliseringen	12
2.9 Framtidens revision	12
2.10 Analysmodell	13
Metod	15
3.1 Val av metod	15
3.2 Datainsamling	15
3.3 Val av företag	16
3.3.1 Val av respondenter	17
3.4 Intervjuprocessens tillvägagångssätt	18
3.5 Analysprocess	19
3.6 Etiska forskningsprinciper	20
3.7 Trovärdighet och äkthet	20
Empiri	22
4.1 Från manuellt till digitalt	22
4.2 Övergången till digital signering	23
4.3 IT-baserade kompetenskrav	23
4.4 Allmänna kompetenskrav	24
4.5 Kundkontakt och kommunikation	26
4.6 Förbättringar och försämringar	27
4.7 Sammanfattning empiri	29
Analys	31
5.1 Digitalisering och automatisering	31
5.2 Förändrade arbetsuppgifter och påverkan på revisorns arbetsroll	32

5.3 Framtida möjligheter	33
5.4 Framtida utmaningar	34
Slutsats	37
6.1 Hur uppfattas revisionsyrket och dess arbetsuppgifter idag till följd av digitaliseringen?	38
6.2 Vilka krav kommer ställas på nyanställdas kompetens i framtiden?	37
6.3 Bidragsdiskussion	38
6.4 Förslag på fortsatt forskning	38
Referenslista	40
Bilagor	43
Bilaga 1.	43
Bilaga 2.	44

1. Inledning

Följande kapitel är en beskrivning av bakgrunden till det ämnet som behandlas i vår uppsats. Bakgrundsbeskrivningen övergår sedan till en problemdiskussion som ligger till grund för våra frågeställningar. Kapitlet avslutas med syfte samt uppsatsens avgränsningar och disposition.

1.1 Bakgrundsbeskrivning

Att digitaliseringen och den tekniska utvecklingen har revolutionerat världen har knappast undkommit någon. Det var under 70-talet som datorerna blev allt mer lättskötta och pålitliga att använda och dessutom budgetvänliga för enskilda avdelningar att köpa in. Idag, 40 år senare, ses den tekniska utvecklingen som en grundläggande faktor för samhällsutvecklingen (Cöster & Westelius, 2016; Kempe & Kraft, 2016). Brynjolfsson och McAfee (2015) talar om teknikens kraft som någonting som banat väg för två av de viktigaste händelserna i vår historia: nämligen framväxten av verklig, användbar artificiell intelligens (AI) och digitaliseringens förmåga att sammankoppla fler människor genom ett enda stort gemensamt digitalt nätverk.

Arbetsmarknaden är en utav många områden där digitaliseringen har haft stor påverkan och där tekniken fortsätter att påverka med stor framfart (Cöster & Westelius, 2016; Kempe & Kraft, 2016; Kempe, 2013). Både yrkesmässiga och privata aktiviteter sker nu i den digitala världen och ersätts i många fall av robotar och algoritmer. Maskiner är på många sätt snabbare, starkare och mer tillförlitliga än vad människan är. Enligt Kraft och Kempe (2016) handlar det i viss mån om att lära känna maskinens förmåga och kapacitet för att sedan hitta ett samspel mellan människa och teknik. Vidare tror forskare att 47% av jobben kommer att ersättas av digital eller automatiserad teknik inom de kommande 20 åren (Kraft & Kempe, 2016).

År 2013 släppte branschorganisationen FAR Online framtidsstudien "*Framtidens rådgivning, redovisning och revision – en resa mot år 2025*" där Kempe beskriver hur redovisningsbranschen är under förändring. Återigen beskrivs digitaliseringen och automatiseringen som samhällets kanske starkaste globala samhällsförändring. Inom revision har arbetet, enligt Kempe (2013), gått från att göra saker och ting manuellt, till att det nu plötsligt sker per automatik. Mycket pekar också på att utvecklingen kommer att accelerera inom de närmsta åren. Detta gör att förutsättningarna förändras för alla dem som idag handlar med revision (Kempe, 2013).

År 2017 publicerade Andersson och Engström rapporten "*Digitalisering och automatisering av revisionen – Hur påverkas branschen?*". Andersson och Engström (2017) anser att i takt med att tekniken och digitaliseringen utvecklas har revisionsbranschen påbörjat ett så kallat paradigmskifte som innebär att många av de tidigare arbetsuppgifterna inte längre kommer att göras manuellt. För att revision ska fortsätta vara relevant och dessutom bidra med värde till verksamheten måste man förstå effekterna av den tekniska innovationen. Parallellt med att digitalisering och automatisering går i rasande takt uppstår nya fenomen att förhålla sig till samt skapar helt nya förutsättningar för revisorer som yrkesroll (PWC, 2020). Som följd av detta förändras förutsättningarna för de kommande revisorerna som ska in på arbetsmarknaden,

då det ställs helt andra kompetenskrav på revisorer idag jämfört med tidigare (Andersson & Engström, 2017).

1.2 Problemdiskussion

I takt med att digitaliseringen utvecklas kommer många av de enklare uppgifterna att automatiseras. Revisorns roll har istället gått till att övervaka processer, analysera, granska och utvärdera underlag. Idag kan en revisor skapa sig en större och mer övergripande bild av verksamheten. Revisorn har dessutom chans till att ta till sig en större mängd information än tidigare (Andersson & Engström 2017). Det manuella arbetet med revision kommer med största sannolikhet att minska och bli mindre betydelsefull. Istället ligger mer fokus på rådgivning och analys (Kempe, 2013). Visst har utvecklingen ökat både kvalitet och effektivisering inom branschen men det tillkommer också stora utmaningar.

En grupp som står inför en stor utmaning är de som kommer direkt från universitetet och som vill göra en karriär som revisor. De nya arbetsuppgifterna som skapas innebär ofta mer omfattande revision där arbetssättet blir allt mer digitaliserat. Till följd av detta skapas nya kompetenskrav som IT-kunskap och analytisk förmåga som förväntas bli allt mer viktiga (Andersson & Engström, 2017). I linje med Andersson och Engströms (2017) resonemang går Kempes (2013) syn på digitalisering och förändrade kompetenskrav. Kempe (2013) anser också att ett bra IT-stöd, löpande uppföljning och redovisning kommer bli allt mer viktigt medan revisionen kommer i efterhand och får mindre betydelse.

I samband med förändringarna blir kunderna allt mer kompetenta och verksamheter allt mer komplexa. Företag ställer idag högre krav på att allting ska vara rätt från början och därmed kunna analyseras, sammanställas och rapporteras löpande (Kempe, 2013; Andersson & Engström, 2017). Detta skapar en annan efterfrågan på mer kvalificerad personal, medan behovet av mindre kvalificerad personal minskar när enklare uppgifter automatiseras (Andersson & Engström, 2017; Brynjolfsson & McAfee, 2015). Vidare förväntas det ställas högre krav på framtida revisorers förmåga att hitta mönster i stora mängder av komplex information. Revisionsbyråerna kan därmed i framtiden företrädas av högkvalificerade personer som tolkar, granskar och ger värdefull rådgivning åt sina kunder. Denna kvalificerade kompetens skaffar sig revisorer ofta genom en aktiv karriär vilket skapar problem kopplat till hur nyanställda revisorer ska kunna besitta denna kompetens (Andersson & Engström, 2017).

Kempe (2013) ställer sig frågan huruvida branschen ska hantera automatiseringen och digitaliseringen när de enkla uppgifterna outsourcas och automatiseras mer och mer. Juniora revisorer kommer inte längre kunna göra de enkla uppgifterna varav Kempe (2013) undrar hur rekryteringen ska kunna fortsätta att utvecklas. Precis som Andersson och Engström (2017) anser Kempe (2013) att nyrekryterade personer tvingas göra allt mer kvalificerade uppgifter när tekniken tar allt större plats i organisationer.

Andersson och Engström (2017) likaså Güney (2014) diskuterar förändrade kompetenskrav och vilken påverkan de kan komma att ha på dagens utbildningskvalité. När det skapas andra

kompetenskrav på IT-kunskap, analytisk förmåga och mer fokus på rådgivning kan detta orsaka obalans. Obalansen förekommer även mellan de universitetsutbildningar som idag erbjuds och den mer digitala och komplexa arbetsrollen som revisorer måste inneha (Andersson & Engström, 2017; Güney, 2014). De som saknar IT-kunskap kan komma att få problem när de väl kommer ut i arbetslivet eftersom många arbetsgivare efterfrågar en sådan kompetens (Andersson & Engström 2017).

1.3 Syfte och frågeställning

Syftet med vår uppsats är att belysa de förändrade förutsättningarna och kompetenskrav som skapats på arbetsmarknaden inom revisionsbranschen. Ämnet ligger rätt i tiden och som blivande revisorer känns det viktigt att belysa de utmaningar som kommande revisorer står inför när de inte längre uppfyller de krav som ställs på arbetsmarknaden idag. Med hjälp av detta arbete vill vi besvara följande frågeställningar:

- Hur uppfattas revisionsyrket och dess arbetsuppgifter idag till följd av digitaliseringen?
- Vilka krav kommer ställas på nyanställdas kompetens i framtiden?

1.4 Avgränsningar

Vår undersökning har haft vissa avgränsningar. För det första utgörs en avgränsning av att de respondenter som har valt att delta i vår uppsats är auktoriserade revisorer med minst tre års erfarenhet. Avgränsningen ökar chansen att få svar från personer som har god insyn och erfarenhet kring hur kompetenskraven för kommande revisorer uppfattas och ser ut.

Som följd av situationen med Covid-19 har inga fysiska intervjuer genomförts. Utan intervjuerna har skett via video- och telefonsamtal. Detta möjliggjorde att vi kunde söka efter respondenter i ett större geografiskt område. Vi har visserligen valt att avgränsa oss till revisorer inom Sverige. Våra respondenter är dock uteslutande från Göteborg eller Stockholm.

1.5 Disposition

De kommande kapitlen i denna uppsats disponeras på följande vis. I kapitel två introduceras den teoretiska referensramen som utgörs av teorier blandat med information om det valda ämnet. Definitioner av bland annat digitalisering och revisorns roll lyfts fram i detta kapitel för att ge läsaren en grundläggande förståelse. Kapitlet avrundas med en analysmodell som bygger på innehållet av kapitel ett och två, vilken även ligger till grund för den kommande analysen. Därefter presenteras kapitel tre som består av uppsatsens metod. I metoden redogörs det för vilka val som har gjorts gällande bland annat tillvägagångssätt, urval samt datainsamling. Insamlingen av data baseras på semistrukturerade intervjuer. Kapitlet avslutas med en beskrivning av hänsynstagandet till de etiska forskningsprinciperna och en redogörelse av uppsatsens trovärdighet. I det fjärde kapitlet redovisas all den data som har samlats in med hjälp av de genomförda intervjuerna, vilket utgör uppsatsens empiri. Empirins uppbyggnad baseras på den data som vi har samlat in med hjälp av intervjuguiden (Bilaga 1). I kapitel fem förenas den teoretiska referensramen med det empiriska materialet, och med hjälp från

analysmodellen formas det som utgör uppsatsens analys. Uppsatsen avslutas med svar på uppsatsens frågeställningar, vilka redovisas i det sjätte och sista kapitlet i form av olika slutsatser.

2. Teoretisk referensram

Nedanstående kapitel benämns som den teoretiska referensramen. Kapitlet inleds med en redogörelse av vad redovisning och revision är. Vidare finner vi en presentation av digitalisering följt av ett förtydligande av artificiell intelligens och automatisering. Senare in i referensramen förklaras revisorernas kompetenskrav. Både revision och kompetenskrav kopplas därefter till digitaliseringen och dess medföljande konsekvenser. Avslutningsvis redovisas uppsatsens analysmodell.

2.1 Redovisning

För att tydligare förstå vad en revisor gör kommer här nedan en redogörelse av vad redovisning är. I Sverige är alla juridiska personer bokföringsskyldiga. Aktiebolag, handelsbolag, ekonomiska föreningar samt fysiska personer som bedriver enskild firma benämns som juridiska personer (Skatteverket, 2020: Visma Spcs, u.å.). Bokföringsskyldigheten innebär att alla företag ska bokföra sina affärshändelser i kronologisk och systematisk ordning. Kraven för hur redovisningen ska upprätthållas ser olika ut beroende på företagets storlek och form. Redovisningen består utav extern och intern redovisning (Visma Spcs, u.å.: Marton, Sandell & Stockenstrand, 2018). Redovisningens syfte är att informera företagets intressenter om verksamhetens resultat, ställning och utveckling. Den interna redovisningen används i sin tur mer som underlag för olika styrnings- och kontrollfrågor i verksamheten, medan den externa redovisningen istället riktar sig till ägare och andra externa intressenter (Skatteverket, 2020).

Redovisningen är reglerad i bland annat bokföringslagen (1999:1078) och årsredovisningslagen (1995:1554) som båda är två viktiga regelverk att förhålla sig till. Utöver detta upprättas redovisning med hänsyn till principer som rättvisande bild och god redovisningssed. Detta ska öka säkerhet kring att redovisning upprättas korrekt enligt lag och ger en trovärdig samt rättvis bild av företagets finansiella ställning (Visma Spcs, u.å.: Marton, Sandell & Stockenstrand, 2018; Skatteverket, 2020). Det finns även andra rekommendationer och normer för hur redovisningen bör se ut, som företag förhåller sig till (Marton, Sandell & Stockenstrand, 2018). Det är också krav på att företag ska upprätta ett årsbokslut eller årsredovisning. Årsredovisningen innehåller en förvaltningsberättelse, resultat- och balansräkning, noter samt underskrifter (Skatteverket, 2020).

2.2 Revision

Som följd av de lagkrav som finns på redovisning och upprättande av finansiella rapporter finns revisorer. En revisor arbetar med att granska verksamhetens redovisning och förvaltning. Utöver detta skall en revisor göra en bedömning om den finansiella informationen ger en rättvisande bild av företaget samt att lagkraven som finns uppfylls. Det är mycket viktigt att bedömningen är opartisk, självständig och objektiv (FAR Online, u.å.: Rodhe & Skog, 2018). Förutom att granska fungerar en revisor som rådgivare, bollplank och problemlösare (PWC, 2020). I samband med årsredovisningen skriver revisorn en revisionsberättelse. Revisionsberättelsen lämnas in tillsammans med årsredovisningen och intygar därmed att redovisningen sker enligt de lagar, regleringar och principer som finns (Bolagsverket 2020:

Framtid, u.å.). Revisionen är främst till för de som befinner sig utanför företaget som granskas, som inte har möjlighet att göra en bedömning av de finansiella rapporternas tillförlitlighet. Revision görs på så sätt för att förmedla trygghet till företagets intressenter (Eklöv Alander, 2019).

Vem som helst kan kalla sig för revisor och sköta bokföringen i ett företag. Att vara auktoriserad eller godkänd revisor är däremot en skyddad titel enligt revisorslagen (2001:883). Enligt Revisorsinspektionen (RI) (2020) behöver en auktoriserad revisor uppfylla vissa krav för att sedan kunna genomföra en revisorsexamen hos Revisorsinspektionen med godkänt betyg (Revisorsinspektionen, 2020). Kraven omfattar en kandidatexamen (180 HP) i valfritt ämne på universitet. Sedan väntar en praktisk utbildning på minst tre år under handledning av en auktoriserad eller godkänd revisor som ofta är anställd på ett revisionsföretag. Utbildningen sker på heltid och följer ett utbildningsprogram som tillhandahålls av ansvarig handledare eller företag. För att kunna klara en revisorsexamen krävs det också bland annat att man är bosatt i Sverige eller annan stat inom EES, inte har näringsförbud, inte är i konkurs eller har en förvaltare samt är redbar och i övrigt lämplig att utöva en revisionsverksamhet (Revisorsinspektionen, 2020).

För större företag är det lagkrav på att det ska finnas en godkänd eller auktoriserad revisor bland medarbetarna. Efter en lagändring 2010 avskaffades det kravet för mindre bolag. Gränsen är dragen med hänsyn till företagets nettovärde och antalet anställda (Visma Spcs, u.å.: Rodhe & Skog, 2018). År 2013 kom en lagändring som gjorde att man enbart kan få titeln "Auktoriserad revisor". Revisorer som är godkända innan 2013 kan dock förlänga sina titel och fortsätta verka som godkända revisorer (Visma Spcs, u.å.).

2.3 Revisionsprocessen

Revisionsprocessen består av olika delar som alla berörs under tiden en granskning genomförs (Eklöv Alander, 2019). För att förenkla har de väsentligaste delarna valts ut för att få en snabb överblick av processen som revisorn går igenom. De steg som vi kommer gå närmare in på är riskbedömning, planering, granskning och rapportering.

2.3.1 Riskbedömning

Under en riskbedömning ska revisorn identifiera och avgöra hur stor risk det finns att *väsentliga fel* kommer att uppstå i de finansiella rapporterna. För att kunna bedöma det måste revisorn ha en förståelse för bolaget som granskas. Revisorn använder även vissa granskningsåtgärder för att samla på sig bevis vid en riskbedömning (Eklöv Alander, 2019). Vidare redogör Eklöv Alander (2019) för att riskbedömningen kan bedömas på rapportnivå (bedöma risk för fel i årsredovisningen) samt påståendenivå (bedöma risk för fel på transaktionsslag, saldon och upplysningar). Efter att revisorn har gjort sin bedömning kan han eller hon lägga upp en plan över de granskningsmetoder som kommer vara till hjälp för den löpande granskningen (Eklöv Alander, 2019).

Revisionens riskmodell: Revisionsrisk = Inneboende risk * Kontrollrisk * Upptäcktsrisk

Inneboende risk är risken att det förekommer väsentliga felaktigheter bland det granskade företagens redovisning av transaktioner. Kontrollrisk innebär att en inneboende risk inte upptäcks eller rättas till i tid efter ett företags interna kontroll. Den risk som inträffar om en revisor inte upptäcker en inneboende risk och som inte har rättats till av företagens interna kontroller kallas för upptäcktsrisk (Eklöv Alander, 2019).

2.3.2 Planering

När det är dags för planering börjar revisorn med att bestämma en *revisionsstrategi* som sedan ska stå som grund för den *plan* som revisionen ska upprättas efter. Revisionsstrategins syfte blir att fastställa omfattningen av revisionen samt ange en övergripande tidsplan för revisionen. Dessutom bedömer revisorn risker, väsentlighet och intern kontroll under sammanställandet av revisionsstrategin. Planen å andra sidan är mer omfattande än vad strategin är, den utmärker revisionens utbredning, karaktär, hålltider samt den uttänkta riskbedömningen. För att revisorn ska kunna justera planen vid behov, pågår planeringsarbetet löpande genom hela revisionen (Eklöv Alander, 2019).

2.3.3 Granskning

Eklöv Alander (2019) uppger att granskningsfasen oftast består av två granskningsmetoder. Dessa metoder är *kontrollgranskning* och *substansgranskning*, där substansgranskning främst används vid granskning av mindre bolag. Kontrollgranskning används huvudsakligen när granskning av större bolag görs, med anledningen att deras interna kontroller är mer effektiva. Vid utförandet av granskningen upprättas olika granskningsåtgärder för att kunna samla bevis. Några av de granskningsåtgärder som förekommer i revisionsprocessen är inspektion, observation, analytisk granskning och externa bekräftelser (Eklöv Alander, 2019).

2.3.4 Rapportering

Slutprodukten av revisorernas granskningsarbete utgörs av rapporteringen. Rapporteringen kan ske i form av en revisionsberättelse där revisorn har granskat en årsredovisning som sedan avlämnar en berättelse om granskningen. En granskningsrapport kan också avlämnas som rapportering, denna görs om revisorn har granskat en delårsrapport. De olika typerna av rapportering skiljer sig från varandra eftersom innehållet har olika inriktning och omfattning. Mottagarna av rapporteringen är dock alltid densamma, nämligen aktieägarna, där verkställande direktör och styrelse står som de ansvariga parterna (Eklöv Alander, 2019).

2.4 Digitalisering

Digitalisering är ett stort begrepp som har många undermeningar. Knudsen (2020) syftar till att det saknas en tydlig förståelse av begreppet digitalisering och att det vanligtvis används i samband med andra termer som ibland kan förväxlas med digitalisering. Ofta kan termen digitalisering användas under antagandet att läsaren alltid ska förstå vad begreppet innebär (Knudsen, 2020). En övergripande förklaring av vad digitalisering innebär redogörs därför nedan.

Digitaliseringens primära betydelse är definierat av Nationalencyklopedin (2020) som transformationen från analogt till digitalt. Vidare har begreppet fått nya betydelser då det numera kan förklaras som en övergång till ett informations-samhälle av digital klass. Digitalisering kopplas idag samman med flera andra begrepp som har teknologisk bakgrund såsom, datorer, informationsteknik (IT) och e-tjänster, med mera. Det mest grundläggande är alltså att informationen flödar i digital form (NE, 2020). I takt med att datorerna fördes in i vardagen har saker och ting allt mer digitaliseras. Cöster och Westelius (2016) uttrycker i sin bok ”*Digitalisering*” att när saker blir läsbara för en dator blir de digitaliserade. Genom att exempelvis överföra en bok till en dator innebär det att man digitaliserar boken och på så vis finns den tillgänglig i ett elektroniskt format (Cöster & Westelius, 2016).

Inom företag hävdar Ek och Ek i sin bok ”*Digitalisering i företag*” (2020) att digitalisering används framförallt för att kunna försöka skapa ett värde för företagets kunder och användare, samt att de digitala teknologierna nyttjas för att kunna utveckla sina verksamheter. De hävdar att digitalisering omsluter allt från befintliga och utvecklande företag, likaså företag som är helt nya på marknaden. Dessutom kommer alla sektorer och branscher att nyttja digitala teknologier, därav benämner Ek och Ek (2020) de som generella teknologier.

Digitaliseringen används idag i stor utsträckning till att skapa kommunikation på olika sätt. Iveroth, Lindvall och Magnusson (2018) påvisar i boken ”*Digitalisering och styrning*” att kommunikationen genom digitala medel har lett till både för- och nackdelar för individer. Förutsättningarna för företagets kommunikation med digitaliseringen i grunden medför således både möjligheter och utmaningar. En av möjligheterna som digitaliseringen ger i kommunikationsvägar är framförallt att användarna blir oberoende av både tid och rum, vilket leder till att kommunikation kan bedrivas mer. Det här i sin tur resulterar i ett växande informationsflöde (Iveroth, Lindvall & Magnusson, 2018).

2.5 Artificiell intelligens och automatisering

Digital information kallas även för data. Data kan analyseras på olika sätt med hjälp av olika tekniker. En teknik som används är bland annat artificiell intelligens (AI). Nationalencyklopedin förklarar AI som maskiner eller system som beter sig på ett intelligent sätt som ska efterlikna ett mänskligt beteende (NE, 2020). Vidare definierar Petkov (2020) AI som teorin och utvecklingen av datorsystem som kan utföra uppgifter som normalt kräver mänsklig intelligens som exempelvis visuella uppfattningar, taligenkänning och beslutsfattande (Petkov, 2020: Brynjolfsson & McAfee, 2015). Dessa system kan i sin tur bearbeta data, se olika sammanhang och därefter fatta olika beslut, likt ett mänskligt beteendemönster (Ek & Ek, 2020). Idag är utgångsläget för AI enligt Ek och Ek (2020) att tillämpningen av AI kommer att utgöra ett slags kompletterande arbete för oss människor, istället för att ta över arbetsuppgifterna helt. Användningen av AI bland svenska företag sker i stor utsträckning över alla sektorer och branscher. Inom finanssektorn används AI för att automatisera flera processer, samt att det används för att upptäcka ifall några bedrägerier har uppstått (Ek & Ek, 2020).

Cöster och Westelius (2016) anser att automatisering länge har använts som ett sätt att genomföra saker mer effektivt, framförallt inom tillverkningsbranschen. Vidare påpekar Ek och Ek (2020) att automatiseringens innebörd påvisas när maskiner övertar eller kompletterar ett mänskligt arbete. Med åren har automatiseringen utvecklats vidare från maskiner till robotar och AI. Med dessa nya tekniker har människor ersatts med robotar som gör samma arbetsuppgifter på samma sätt. Det är även så att robotarna i vissa fall utför arbetsuppgiften bättre än vad människor gjorde. Dock kommer arbeten inte att ersättas helt av automatiseringen, utan arbetsuppgifterna kommer istället att förändras (Ek & Ek, 2020). Dessa förändringar inom alla arbetsområden kommer att driva på nya kompetenskrav bland personalen. Det är just det här som händer idag, nämligen att karaktären på arbetsuppgifterna blir annorlunda. Anställda behöver numera arbeta tillsammans med robotar och AI, vilket kräver nya kunskaper bland de anställda (Ek & Ek, 2020).

2.6 Digitalisering inom revision och redovisning

Digitaliseringen omvandlar företag och organisationer på ett sätt som vi inte har sett tidigare. Medan företagen omvandlas, förändras även deras finansiella system och redovisningssystem och även granskningen av de finansiella rapporterna (PWC, 2018). Tillkomsten av AI kommer att bädda in mänskliga aktiviteter in i automatiseringen, och teknologin som appliceras in i revisionen kommer att generera mer effektiva aktiviteter (Anonymous, 2016). Kruskopf m.fl. (2020) talar för att den digitala revolutionen har både format redovisningen och revisionen, vilket innebär att detta område kommer att bli relevant för bokförings- och revisionsmedarbetare, men även för studenter och universitetsprofessorer som behöver lära sig om dessa nya tekniker och system. Digitaliseringen har påverkat arbetsmarknaden i stor utsträckning och inte minst för revisionsföretag. En viktig faktor inom revisionen är att revisorernas granskningskvalitet måste vara stabil och att aktieinvestorerna ska känna en säkerhet hos revisorernas granskning. För att öka den säkerheten kan revisionen utvecklas med digitaliseringens hjälp (Manita m.fl., 2020).

Det har visat sig som ett resultat av arbetsuppgifterna i kombination med datorteknikens utveckling att det har blivit allt mer obligatoriskt att använda datorer, speciellt inom redovisningsyrket, på grund av att allt blir mer effektivt (Güney, 2014). Av den anledningen påstår Güney (2014) att redovisningsstudenter ska bli mer utbildade inom datoranvändning och datorlogik. Datoranvändningen som sker dagligen bland både företag och privatpersoner har ökat självförtroendet hos användarna, vilket har bidragit till att mer och mer teknik har börjat användas inom redovisning hos företag. Idag ser de som arbetar inom revision- och redovisningsbranschen teknik, datorer och internet som ett måste i både jobb- och vardagssammanhang (Güney, 2014). Manita m.fl. (2020) talar för att det är viktigt att investera i digitala system för att bevara konkurrenskraften samt för att kunna förse sina kunder med relevant och pålitlig information. För att vidareutveckla konkurrenskraften måste revisionsfirmorna även stärka sina affärsmodeller och erbjudandet av tjänster. Detta görs genom att förvärva innovativ teknik för att sedan kunna förse digitala lösningar (Manita m.fl., 2020).

Den digitala revolutionen växer allt snabbare och det finns många oklarheter framför oss (Kruskopf m.fl., 2020). Flera av de nuvarande redovisningsuppgifterna utförs av maskiner som exempelvis hanterar fakturor från både kunder och leverantörer samt kostnader och bearbetning av betalningar. Med detta sagt kan stora förändringar därmed förutses bland jobb i framtiden och att rollen som redovisningskonsult och revisor kommer att förbli en viktig roll. Dessa roller förblir viktiga eftersom maskiner eller robotar inte har samma förmåga att improvisera eller fantisera, som kan krävas för ett mer nyanserat arbete. Däremot har maskinerna en förmåga att prestera snabbare på de strukturerade och rutinmässiga uppgifterna. Vidare kommer förändringarna att leda till att många jobb försvinner men att det samtidigt kommer att träda fram flera nya möjligheter, inte bara för nyutbildade, utan även för dem som vill vara med i utvecklingen och på så sätt få med sig nya värdefulla färdigheter (Kruskopf m.fl., 2020). Dessutom förmedlar Kruskopf m.fl. (2020) att informationstekniken är och kommer att förbli en del av varje företag, och att företag som inte kan komma ikapp med de nya teknikerna kommer successivt att försvinna. Precis som flera andra affärsområden, kommer redovisning och revision att gynnas av digitaliseringen, då det i stora drag används för att organisera, bearbeta och utvärdera ekonomiska data. Det leder i sin tur till produktivitet av hög grad, då företagen sparar in på både tid och pengar (Kruskopf m.fl., 2020).

På grund av den ständiga utvecklingen av teknologi och datorer har de flesta större revisionsbyråerna introducerat AI i bedömningsfaserna av revisionen, som en del av deras granskningssystem. Utvecklingen av AI ska assistera revisorerna med beslutsfattandet (Omoteso, 2012). Det framgår av Baldwin, Brown och Trinkel (2006) att revision är ett yrke som består utav mycket beslutsfattande samt risktagande och osäkerheter. AI kommer att bli viktig för framtidens revision. Som riskbedömare och som förmedlare av information kommer revisorerna behöva nya verktyg för att öka effektiviteten av deras arbetsuppgifter (Baldwin, Brown & Trinkel, 2006). Kokina och Davenport (2017) understryker att det ligger mycket fokus på att implementera AI på arbetsintensiva uppgifter bland revisionen, det vill säga uppgifter som är strukturerade samt som upprepas genom hela revisionens gång. Uppgifterna blir tidskrävande och för att effektivisera dem ersätts de med hjälp av en AI-robot. Det som en gång utfördes manuellt har stöttats med hjälp av någon slags teknologi, vilket visar på att effekterna av AI har en positiv inverkan på effektiviseringen av revisionsuppgifterna (Kokina & Davenport, 2017).

Datainsamling är för närvarande det mest markerade området som AI ger märkbara effekter för revisionen (Kokina & Davenport, 2017). Det här innebär att teknik som är aktiverad med AI kan finna relevant information, dra ut informationen från källan och sedan förbereda den så att den mänskliga revisorn kan använda den. Det här kan ske i samband med att revisorn ägnar sin tid till uppdrag som kräver en högre nivå av intelligens. Kokina och Davenport (2017) talar för att AI möjliggör fullständig automatisering av tidskrävande uppgifter som förekommer inom revision. Dessutom kan moderna AI-verktyg söka nyckelord och mönster i komplexa dokument för att finna samband och plocka ut den mest relevanta redovisningsinformationen från olika källor, som fakturor, kontrakt och försäljningssiffror. Som ett exempel kan AI-robotar upptäcka om ett företag redovisar ovanligt höga försäljningssiffror precis före redovisningsperiodens slut, eller om de har ovanligt höga betalningar direkt efter

rapportperiodens slut. Likt det här exemplet kan AI-robotar jobba, vilket kan underlätta en revisors arbete enormt (Kokina & Davenport, 2017). Kruskopf m.fl. (2020) uppger att de utvecklade teknikerna även kommer att hjälpa revisorerna i granskningsprocessen genom att de kan avslöja bedrägerier, inkonsekvenser och andra fel bland bokföringen.

Manita m.fl. (2020) har konstaterat att digitaliseringens påverkan på revisorns roll kan sammanfattas ner till fem nyckelkomponenter. Dessa komponenter berör först och främst att digitaliseringen kommer tillåta revisorer att spara tid på tråkiga och upprepande uppgifter. Vidare kan revisorn istället fokusera mer på de uppgifter som är till värde för kunden. För det andra kan revisionsföretagen erbjuda ytterligare tjänster till följd av digitaliseringen, vilket kommer att bredda utbudet från revisionsbyråerna. Det tredje elementet grundar sig till revisionskvaliteten. Med andra ord kommer digitaliseringen att öka kvaliteten för revisionen genom att de kommer att tillföra mer relevanta analyser och mer kontroll över revisionen. Nästa del handlar om att kompetenserna kommer behöva utvecklas från revisorernas sida för att de ska kunna lära känna de nya digitala arbetsredskapen. Till sist kommer digitaliseringen att möjliggöra implementeringen av en innovationskultur bland revisionsfirmorna för att kunna expandera innovativa verktyg och utveckla revisionsprocessen för att kunna bemöta kundernas ständiga förändrade behov (Manita m.fl., 2020).

I takt med att digitaliseringen växer blir säker hantering av information en allt mer viktig fråga. Kunder, samarbetspartners och aktieägare förväntar sig god informationssäkerhet och bristfällig hantering kan få stor påverkan på materialet (Deloitte, u.å.). GDPR (Dataskyddsförordningen) som ställer krav på hanteringen av personuppgifter gäller i hög grad för revisorerna eftersom de dagligen hanterar känslig och personlig information från kunderna. Genom att tillämpa dataskyddsförordningen ökar kundens förtroende till företaget och företaget förmedlar även en transparens gentemot omvärlden (PWC, u.å.).

2.7 Kompetenskrav inom revision

Revisorsinspektionens syn på kompetenskrav är att bred och flexibel kompetens behövs för att revisorerna ska kunna ställas inför de nya kraven som förväntas för en kvalificerad revision. Det som berör traditionell revision kommer att utvecklas och särskilda kunskaper inom IT kommer att spela en allt större roll i dagens revisionssamhälle. Utöver det är även effektiv hanteringen av revisionen ett väsentligt utfall idag, som kommer att möjliggöras genom en bredare kompetens. Denna kompetens är nödvändig för riskhantering. För att dagens revisorer ska kunna uppnå dessa kunskaper och kompetenser har RI år 2017 gjort en genomgång över de olika utbildningskraven som finns, för att uppdatera kraven. Syftet med uppdateringen av villkoren är att öka kvaliteten för utbildningen av revisorer (Revisorsinspektionen, 2020).

I en studie av det globala redovisningsorganet “the Association of Chartered Certified Accountants” eller ACCA (ACCA, 2016) framhävs att företagets kompetenskrav på revisorer bygger mycket på att de ska ha tekniska kunskaper för att kunna hantera sina uppgifter. Däremot finns det en del kompetenser för revisorer som inte innefattar tekniska kompetenser som ses som mer viktiga och kommer få allt mer betydelse under det närmaste decenniet, dessa är kommunikationskompetenser och informationssökningsförmåga. Vidare kommer

kommunikation och interpersonella kompetenser att stå ut och bli mer väsentliga. En önskvärd kombination bland revisorer idag är kommunikativ förmåga blandat med affärsmedvetenhet och teknisk kunskap. För en professionell revisor är det därför ett måste att kunna kommunicera med kunder (ACCA, 2016).

2.8 Revisorers kompetenskrav till följd av digitaliseringen

Den tekniska utvecklingen har förändrat samhällets syn på ekonomi och industri. I takt med utvecklingen har många frågetecken uppkommit inom många branscher, bland annat redovisningsbranschen. Många ställer sig frågan hur revisorer ska kunna bidra med värde när mycket av arbetet automatiseras (Moll & Yigitbasioglu, 2019). Det finns studier som visar på att många av de nuvarande arbetsuppgifterna är på väg att försvinna eller förändras kraftigt (Kempe, 2013; Revisionsinspektionen, 2017; Brynjolfsson & McAfee, 2015). Automatiseringens påverkan på de förändrade arbetsuppgifterna orsakar också förändrade kompetenskrav. Andersson och Engström (2017) diskuterar den problematik som uppstår när kompetenskraven på arbetsmarknaden förändras. Bland annat riskerar nyutexaminerade att hamna i ett läge där deras universitetsutbildning inte riktigt ger dem rätt förutsättningar att klara av kraven som ställs (Andersson & Engström, 2017).

Idag lägger en revisor mer fokus på att övervaka processer, analysera, granska och utvärdera underlag, snarare än den manuella revisionen. Informationstekniken har resulterat i en större mängd data och en högre kommunikationshastighet som ger möjlighet till en mer övergripande bild av verksamheten. Kompetenser som teknisk och analytisk förmåga blir allt mer värdefulla (Andersson & Engström, 2017; Brynjolfsson & McAfee, 2015). Samtidigt blir organisationer allt mer komplexa. I kombination med den enorma datamängd som nu finns tillgänglig gör att en revisor idag kan ta ställning i allt svårare frågeställningar inom företaget (Andersson & Engström, 2017). Detta gör att kraven på kvalificerad kunskap blir allt större samtidigt som automatiseringen förändrar efterfrågan på personal som inte har den meriterande kunskapen (Andersson & Engström, 2017; Brynjolfsson & McAfee, 2015).

Utöver kunskaper i IT och analys är det också viktigt att en revisor har förmåga att snabbt kunna dra relevanta och viktiga slutsatser från det enorma informationsflöde som datoriseringen har möjliggjort. Detta ställer ytterligare krav på kunskap om branschen som företaget verkar i, företagets sätt att göra affärer samt olika affärssystem (Andersson och Engström, 2017). Enligt ACCA (2016) samt Andersson och Engström (2017) visar sig IT-kunskap och analytisk förmåga vara två nyckelegenskaper som kommer bli allt mer viktiga för en revisor. När de lågkvalificerade arbetsuppgifterna automatiseras samtidigt som kraven på högkvalificerade arbetsuppgifterna ökar kommer det bli mer komplicerat för nyutexaminerade att ta sig an en karriär som revisor (Andersson & Engström, 2017).

2.9 Framtidens revision

Det kan konstateras att branschen är under förändring och att framtidens revision inte kommer vara densamma som idag. Revisorsinspektionen (2017) redogör för olika utvecklingsmöjligheter för revisorernas roll. Vidare benämns det att det förekommer märkbara

kännetecken på att den traditionella revisionen kommer att förändras. Revisionen kommer därmed allt mer lita åt att revisionen bland annat kommer att lägga större tyngd på rådgivning och automatisering (Revisorsinspektionen, 2017: Kempe, 2013), vilket medför negativa konsekvenser för den traditionella revisionen. Utöver det kommer den kommunikativa förmågan testas allt mer på revisorerna, i form av att revisorerna behöver kommunicera sitt innehåll och prestation. Till sist behöver ett ökat engagemang vid professionalisering av yrket att ske (Revisorsinspektionen, 2017).

Revisorsinspektionen (2017) konstaterar att branschen står inför betydande utmaningar i och med förändringarna i det traditionella. Det är inte bara den digitala utvecklingen som står som ansvarig för förändringarna, utan även revisionspliktens begränsningar samt att olika förändringar bland omvärlden skapar både förutsättningar och utmaningar för revisionsbranschen. En ytterligare komponent till förändringarna i branschen är globaliseringen som ställer till det för svenska regler, då harmoniseringen på ett internationellt plan minskar betydelsen av de svenska reglernas behov och krav på revisionen (Revisorsinspektionen, 2017).

En annan utmaning ligger i att få utbildningsorgan att möta den förändrade arbetsmarknaden. Att ovanstående kompetensskifte skapar ett gap mellan de universella utbildningarna och den mer komplexa revisionsprocessen är många överens om. Problematiken ligger delvis i att utbildningar har svårt att matcha de krav på IT-kompetens och dataanalys som arbetsgivare ställer. Den tekniska utvecklingen går i snabb takt där många högskolor har svårt att ställa om i samma takt, vilket resulterar i obalans (Andersson & Engström, 2017: Güney, 2014: Brynjolfsson & McAfee, 2015). Güney (2014) hävdar att utbildningar måste struktureras för att kunna utbilda akademiker som har tillräckligt med kvalité och kompetens att tillgodose vår tids nya behov och kunna bidra med värde.

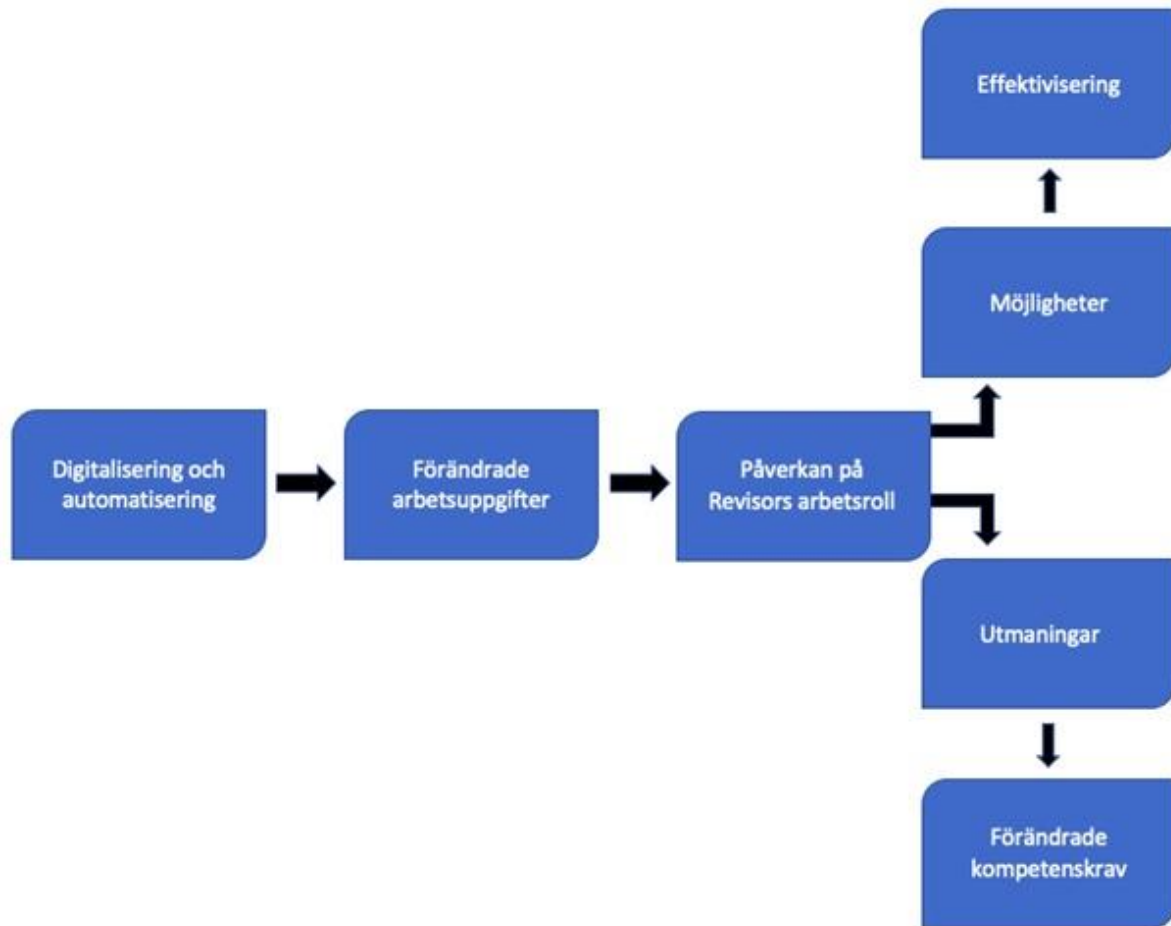
Trots att den tekniska utvecklingen ersätter många av jobben kommer behovet av revisorer och den manuella analysen inte försvinna inom en snar framtid. Utöver en ökad IT-kunskap och analytisk förmåga finns det andra mänskliga egenskaper som digitaliseringen inte lyckats ersätta och som heller inte förväntas försvinna. Mänskliga egenskaper som kreativitet och idéskapande kan inte robotar idag erbjuda (Brynjolfsson & McAfee, 2015). Det blir viktigt att erbjuda akademiker en bra utbildning, oavsett om det är på universitetsnivå eller internt inom företaget efter examen. Det blir viktigt att ge kommande revisorer en bred, flexibel och relevant utbildning som ger dem möjlighet att konkurrera på arbetsmarknaden (Revisorsinspektionen, 2017).

2.10 Analysmodell

För att kunna undersöka hur digitaliseringen påverkar förutsättningarna för kommande revisorer och dess kompetenskrav har en analysmodell använts. Analysmodellen är en egenkonstruerad modell och har sin utgångspunkt i en "orsak - verkan - konsekvens" modell, vilket är en väletablerad analysmodell som används för beskrivning av olika händelser och kausaliteter (Skolverket, u.å.: Nationalencyklopedin, u.å.). Med hjälp analysmodellen kan man

förstå direkta, indirekta och bakomliggande orsaker till en händelse eller ett problem, samt vilka konsekvenser problemet får, långsiktiga som kortsiktiga (Skolverket, u.å.).

Figur 1:
Egenkonstruerad analysmodell

Digitaliseringen och automatiseringen orsakar förändrade arbetsuppgifter vilket i sin tur får en påverkan på revisorns arbetsroll (Andersson & Engström, 2017: Kempe, 2013: Brynjolfsson & McAfee, 2015). Modellen omfattar även de möjligheter som uppstår till följd av digitalisering såsom mer effektivisering och smidigare arbetssätt inom branschen. Detta ligger till grund för vår första frågeställning där vi med hjälp av insamlad empiri och tidigare forskning vill förstå hur arbetsuppgifterna inom revisionsyrket ser ut idag.

Branschen står också inför vissa utmaningar till följd av digitaliseringen där förändrade kompetenskrav utgör en sådan framtidsutmaning. Detta skapar grund för vår andra frågeställning som vill belysa de förändrade förutsättningarna som skapas på nyanställdas kompetens i framtiden. Modellen hjälper också till med bearbetningen av den insamlade datan och analysen där vi med hjälp av den svarar på studiens frågeställningar.

3. Metod

Följande kapitalet är ett metodkapitel som beskriver uppsatsens upplägg och tillvägagångssätt. Kapitlet är indelat i: val av metod, datainsamling, val av företag och respondenter, tillvägagångssätt, analysprocess, etiska forskningsprinciper samt en avslutande del om uppsatsens trovärdighet och äkthet.

3.1 Val av metod

Syftet med uppsatsen är att förstå hur kompetenskraven förändras för nyutexaminerade till följd av digitaliseringen inom revisorsbranschen. För att uppfylla syftet har en kvalitativ metod valts eftersom vi har sökt en djupare förståelse om förändrade kompetenskrav för revisorer på arbetsmarknaden. Dalen (2015) uttrycker att målet med att genomföra en kvalitativ studie är att skapa sig förståelse och kunskap om människor i deras sociala verklighet vilket också Patel och Davidsson (2019) instämmer. Detta är någonting som går i linje med vårt val av metod. Genom att använda djupgående intervjuer som datainsamlingsmetod har vi skapat oss en större förståelse för de fenomen som vi har valt att studera. Datainsamlingen bidrog till värdefull empiri som hade varit svårt att genomföra på andra sätt än genom intervjuer.

3.2 Datainsamling

För att kunna ge en relevant och djupgående beskrivning av den teoretiska referensramen har vetenskapliga artiklar, rapporter, hemsidor och böcker använts. Eftersom digitaliseringen och IT-utvecklingen är under ständig utveckling har enbart relativt nypublicerade artiklar, böcker och rapporter tillämpats. Den äldsta artikeln och boken är från år 2014 respektive år 2015. Detta säkerställer att vi har den mest aktuella forskningen inom ämnet. Utöver detta ges en inblick i hur experter och forskare uttalar sig gällande revision och digitalisering.

Artiklarna har hittats genom databaser som finns tillgängliga genom Göteborgs Universitet. Databaser som Business Source Premier och Emerald Insight har gett oss ett hav av artiklar där vi har valt ut vilka artiklar som anses mest aktuella och bäst lämpade för vårt ämne. Artiklar har även hittats via sökmotorn Google Scholar. Sökning har skett med hjälp av särskilda nyckelord. Exempel på sökord som har brukats vid sökningarna är *Digitalization*, *IT*, *Auditing*, *Artificial intelligence*, *Automation*, *Accounting* och *IT-auditing*. Utöver detta har vi fått hjälp genom att vi har tittat på vilka referenser de olika artikelförfattarna själva använt sig av, och på så sätt har vi kunnat finna ytterligare relevanta källor.

Webbsidor som FAR Online, Skatteverket, Bolagsverket, Visma, Revisorsinspektionen och PWC har också använts. Det är viktigt att vara kritisk mot sådant som skrivs på olika internetsidor. Däremot kan säkerheten och trovärdigheten förstärkas genom att olika källor stöds av varandra.

3.3 Val av företag

Vår kvalitativa undersökning baseras delvis på ett målstyrt urval. Ett målstyrt urval innebär ett icke-sannolikhetsbaserat urval där forskaren strategiskt väljer ut vilka respondenter som anses relevanta för undersökningen. Vidare beskrivs det som en vanlig urvalsmetod inom kvalitativ forskning (Bryman & Bell, 2017). Alla företag som har deltagit i uppsatsen är aktiva inom revision och redovisning. De företag som har valt att delta i vår uppsats kommer i olika storlekar vilket har gett oss en bred förståelse kring hur olika stora företag ser på digitalisering. En aspekt som dock är viktigt att ha med sig i analys av empirin är att större företag har andra förutsättningar att ta hänsyn till digitalisering och automatisering än vad mindre företag har. Större företag har exempelvis ofta ett större kapital att satsa på implementering av nya system. Deloitte (se Tabell 1) hänvisas ofta till "the Big Four" som tillsammans med EY, PWC och KPMG utgör de fyra största internationella revisionsorganisationerna (FAR Online, u.å.). Möjligheten att arbeta med teknik och digitalisering kan därmed variera från företag till företag beroende på storlek vilket är viktigt att vara medveten om vid analys av empirin.

Alla företag som deltagit i undersökningen har hittats genom sökmotorn Google. Sökord som *Revisionsbyråer* och *Auktoriserade revisorer* har används för att få kännedom om potentiella företag. På grund av platstjänstfunktionen på våra datorer är majoriteten av byråerna baserade i Göteborg. Baserat på sökträffarna har vi gått in på företagssidorna för att få tag på deltagare till våra intervjuer. Vidare inne på företagens hemsidor har kontaktpersoner funnits genom att välja ut de medarbetare som har titeln auktoriserad revisor. I första omgången kontaktades auktoriserade revisorer som ansågs relevanta direkt, då deras personliga mejladresser låg publicerade på hemsidan. Efter ett par veckor genomförde vi en andra sökning efter fler respondenter där vi kontaktade potentiella deltagare genom företagens gemensamma mejladresser. Vissa byråer hade också frågeformulär på hemsidan som vi fyllde i för kontakt med revisionsbyråerna.

I kontakt med företag har vi i några fall fått avslag från personen i fråga men som valde att vidarebefordra till en kollega som uppfyllde våra krav och som ställde upp på en intervju. Detta utgör istället ett snöbollsurval som enligt Bryman och Bell (2017) innebär en form av bekvämlighetsurval där man använder sig av respondenter för att komma i kontakt med andra respondenter. Nackdelen med snöbollsurval är att det inte går att generalisera något resultat (Bryman & Bell, 2017). Generalisering anses dock inte vara av vikt i vår uppsats eftersom fokus ligger på att skapa en djupare förståelse och kunskap om hur kompetenskraven för kommande revisorer ser ut. Detta är ett viktigt ämne som ligger i tiden och som förtjänar mer uppmärksamhet, vilket också utgör ett argument för varför kvalitativ metod passar bäst.

3.3.1 Val av respondenter

Tabell 1.

Tabell över alla respondenter som deltagit i undersökningen. Respondent 8 har valt att delta anonymt. Övriga respondenter har godkänt publicering med namn och befattning.

Respondent	Namn	Ålder	Företag	Intervjusätt	År som auktoriserad revisor
1	Felicia Krusell	30	RSM Stockholm AB	Telefon	3
2	Jan-Åke Gross	68	J-Å Gross Revisionsbyrå AB	Telefon	36
3	Henric Larsolle	49	RSM Stockholm AB	Videosamtal	18
4	Victor Lindelöf	35	R3 Revisionsbyrå Göteborg AB	Videosamtal	5,5
5	Paulina Håkansson	29	Deloitte	Videosamtal	Blir auktoriserad våren 2021
6	Gunilla Svedberg	60	iRevision AB	Videosamtal	7
7	Mikael Sigvardsson	47	Adact Revisorer & Konsulter AB	Telefon	17
8	Anonym	X	X	Videosamtal	X
9	Sören Bergner	66	Revisorsinspektionen	Videosamtal	35

Nio respondenter valde att delta i vår uppsats. Detta antal ansågs tillräckligt för att vi skulle få en så pass bra förståelse för problematiken att vi kunde genomföra vår studie med trovärdighet. I vårt urval av respondenter fanns ingen specifik begränsning. Vi hade en önskan att få en jämn spridning mellan ålder och kön. Då det kan vara svårt att få tag på respondenter som vill ställa upp på en intervju har vi bedömt att det inte har funnits utrymme för några specifika krav på spridning. Åldern varierar bland våra respondenter men majoriteten kan i sammanhanget ses som relativt unga. En yngre generation är uppväxta med tekniken på ett annat sätt än en äldre generation vilket är viktigt att vara medveten om vid analys av empirin. Detta skulle exempelvis kunna orsaka att en yngre generation inte ser problematiken och svårigheten med digitalisering i samma utsträckning som en äldre generation.

Det fanns ingen personlig relation mellan forskare och någon av respondenterna. Vid studier är det enkelt att välja ut företag och respondenter som forskaren redan känner till eller har en relation till, vilket kan medföra en risk för subjektivitet och vinkling av information. Alla respondenter kommer från olika företag, förutom två respondenter som kommer från samma företag och som kände till att båda skulle delta. Detta skulle kunna orsaka att dessa två respondenter har försökt prata ihop sig inför intervjuerna för att ge en liknande syn på ämnet eller på annat sätt få företaget att se bättre ut. Vi anser dock att risken till att detta skulle ske var mycket liten då intervjuerna med dessa respondenter skedde i nära anknytning till när mejlet skickades ut. Det fanns alltså inte så mycket tid för respondenterna att prata ihop sig eftersom mötena bokades in direkt.

Åtta av nio respondenter är auktoriserade revisorer. Valet att använda oss av auktoriserade revisorer baseras på att de är mycket kunniga inom det studerade området. De har arbetat nära

redovisning i många år samt har en inblick i vad som krävs för att arbeta med revision idag. Med tanke på att utbildningskravet för kommande revisorer är att handledas av en auktoriserad revisor, arbetar de också nära problematiken i verkligheten och kan därmed bidra med kunskap och expertis. Respondent 5, som inte är auktoriserad revisor, är en revisorsassistent som tar sin revisorsexamen under våren 2021 (se Tabell 1). Valet att ha med henne i vår uppsats trots en önskan att bara ha auktoriserade revisorer baseras på att hon nyligen har upplevt hur det är att arbeta med revision som ny och vilka kompetenskrav som förväntas av henne som en kommande auktoriserad revisor.

3.4 Intervjuprocessens tillvägagångssätt

Intervjuerna har genomförts som semistrukturerade och formulerades utifrån tre huvudområden som är digitalisering, kompetenskrav och framtiden. Semistrukturerade intervjuer är någonting som rekommenderas av Bryman och Bell (2017) och innebär att vi har en intervjuguide (se Bilaga 1) med förutbestämda frågor med chans till följdfrågor. Detta stämmer också överens med vad Dalen (2015) samt Patel och Davidsson (2019) nämner om semistrukturerade intervjuer. Vid utformningen av intervjuguiden har öppna frågor formulerats som ger en bred förståelse om ämnet. Frågor som bara besvaras med ja eller nej har undvikits då vi ville ge respondenten möjlighet att ge utvecklade och exemplifierade svar. En semistrukturerad intervju möjliggör större flexibilitet i intervjun, att vi enklare har kunnat hålla oss till syftet genom att ha färdiga frågor samt att vi har kommit åt rätt typ av information. Genom att ställa följdfrågor finns chans till ytterligare fördjupning och förståelse, då vi har kunnat fråga efter exempel från verkligheten.

Kontakten med företagen skedde via mejl där vi hörde av oss till personer som ansågs lämpliga att delta i undersökningen (se Bilaga 2). Vi kontaktade 45 personer och fick tillbaka nio svar från respondenter som ville ställa upp på en intervju. Vi hade också två bestämda önskemål såsom att respondenten bör vara auktoriserad revisor samt ha minst tre års erfarenhet.

På grund av den rådande situationen med Covid-19 och de restriktioner som tillkommer har genomförandet av intervjuer valts att tillämpas med digitala medel som video- och telefonsamtal. Detta gjorde att vårt utbud av respondenter blev större eftersom de tillfrågade kunde delta i vår undersökning oberoende av geografisk plats samt att respondenterna inte behövde avsätta lika mycket tid som vid en fysisk intervju. Att genomföra digitala intervjuer är också mer kostnadseffektivt (Bryman & Bell, 2017). En annan viktig fördel med intervjuer via telefon eller digitala medel är att risken för en intervjuareffekt blir mindre. Detta då våra personliga egenskaper som forskare inte får lika stor påverkan på respondenterna (Bryman & Bell, 2017; Patel & Davidsson, 2019). En nackdel med att genomföra intervjuer via digitala medel är att det blir svårare att få till en bra diskussion samt att andra kommunikationssätt som kroppsspråk och känslouttryck enkelt missas. Det är också ofta svårt att ha längre intervjuer.

Innan den första intervjun hade vi en testintervju för att få en uppfattning om tidsperspektiv samt att säkerhetsställa att alla frågor var tydligt formulerade och kändes relevanta för vårt syfte. Testet genomfördes med hjälp av en testperson som inte tillhör urvalet av respondenter.

Efter att testintervjun genomförts uppdaterades intervjuguiden för att göra frågorna ännu mer tydliga. Efter den första riktiga intervjun med en respondent som tillhör vårt urval ändrades frågorna ytterligare då det uppkom följdfrågor som kändes viktiga att fråga samtliga respondenter. Vissa respondenter fick även frågorna i förväg. Detta skulle kunna orsaka att respondenten har förberett svar eller på annat sätt försöker vinkla information i enlighet med företaget. Vi anser dock att även denna risk är liten eftersom någon fördelaktig information gentemot företagen inte upplevdes, samt att svaren ansågs spontana bland de som fick frågorna innan.

Varje intervju inleddes med allmänna frågor om respektive respondent. Detta har gjorts delvis för att starta mjukt men också för att vi som forskare ska kunna få en bra bild av respondentens utbildning, år inom branschen och tidigare erfarenheter. I slutet gavs respondenterna utrymme att ta upp någonting som de själva ville lägga till eller som de inte tyckte att vi hade berört tillräckligt. Varje intervju spelades in efter respondenternas godkännande och tog 25-35 minuter. Detta är ett tidsintervall som ansågs tillräcklig för att ge oss bra empiri samt att det ansågs som en rimlig tid för respektive respondent att avsätta för en intervju.

Efter varje genomförd intervju transkriberades inspelningarna för att få tillgång till materialet i skriftligt format. Transkriberingen beskrivs av Dalen (2015) som en viktig del utav arbetet eftersom forskaren själv får chansen att lära känna den insamlade datan. Även Bryman och Bell (2017) anser att transkriberingen är viktig, att den underlättar en noggrann analys av empirin samt bidrar till ett förbättrat minne som gör att vi kan använda empirin på ett mer utförligt sätt. Transkriberingarna blev totalt 43 datorskrivna sidor.

3.5 Analysprocess

Analysprocessen har gjorts med utgångspunkt i den analysmodell som tidigare presenterats (se Figur 1). Med hjälp av analysmodellen har vi analyserat den insamlade datan från intervjuerna och jämfört den med annan forskning inom ämnet. Analysprocessen följer analysmodellens (se Figur 1) struktur vilket ger följande rubriker:

- Digitalisering och automatisering
- Förändrade arbetsuppgifter och påverkan på revisorns arbetsroll
- Framtida möjligheter
- Framtida utmaningar

Analys av empirin genomfördes på så sätt att vi läste igenom datamaterialet från början till slut efter rekommendationer av Dalen (2015). Detta anses viktigt för att forskaren ska lära känna sin data. Att läsa igenom datan ger också en känsla för hur våra respondenter liknar varandra och skiljer sig åt i sina svar. Genom att finna gemensamma nämnare och väsentliga olikheter kan vi bryta ner transkriberingen i viktiga delar och sälla bort sådant som inte anses lika relevant för vår uppsats. Den teoretiska referensramen spelar stor roll i vår analys. Tidigare forskning anses viktigt för att få en förståelse för hur revisionsyrket har påverkats av digitaliseringen för att på så sätt förstå hur framtidens revision kommer att se ut.

Sammanfattningsvis skapar analysmodellen en enhetlighet över vår uppsats. Genom att vara konsekvent och skapa en strukturerad arbetsprocess underlättar vi bearbetningen av den insamlade empirin. Det blir också lättare för varje enskild att följa uppsatsens huvuddelar: teori - empiri - analys när liknande rubriker återkommer.

3.6 Etiska forskningsprinciper

Under uppsatsskrivandet har vi förhållit oss till de fyra etiska principerna: informationskravet, nyttjandekravet, samtyckeskravet och konfidentialitetskravet (Bryman & Bell, 2017; Dalen, 2015). Vid det allra första mejlet som skickades ut till respondenterna informerades vi om uppsatsens syfte samt att respondenterna kan anonymiseras vid önskan. Varje intervju började genom att återigen informera om uppsatsens syfte, att respondenterna när som helst kan avböja sitt deltagande samt att de har möjlighet att vara anonyma. Alla respondenter förutom en valde att delta med namn och företagsnamn vilket bidrar till en mer levande uppsats.

Syftet med att informera om ovanstående delar gör att vi säkerställer att alla deltar frivilligt och att ingen känner sig tvingad att svara på några frågor. Efter några intervjuer uttryckte vissa respondenter att det var roligt att delta vilket gav oss en bekräftelse på att genomförandet av uppsatsen gjordes etiskt korrekt och på ett tilltalande sätt.

3.7 Trovärdighet och äkthet

Validitet och reliabilitet är två viktiga egenskaper för att forskningen ska hålla god kvalitet. Begreppen har dock fått en annan terminologi inom kvalitativ forskning eftersom mätning inte är det största fokuset (Dalen, 2015; Bryman & Bell, 2017). Istället lämpar sig begrepp som trovärdighet och äkthet för bedömning av kvalitativ undersökning. Trovärdighet består i sin tur av fyra delkriterier som tillförlighet, överförbarhet, pålitlighet och konfirmering (Bryman & Bell, 2017).

Enligt Bryman och Bell (2017) kan det ibland vara svårt att mäta tillförligheten när intervjuer används eftersom tillförligheten delvis beror på forskarens förmåga att göra bedömningar när de registrerar sina svar, vilket kan medföra vissa bedömningsfel. Genom att delta tillsammans på samtliga intervjuer minskar risken för tolkning och bedömningsfel. Detta går också i linje med vad Patel och Davidsson (2019) skriver om hur man ska kunna öka tillförligheten. Andra sätt som använts för att säkerställa uppsatsens tillförlighet är att det har utformats en intervjuguide som säkerställer att frågorna är relevanta för vårt syfte. Efter att både testintervjun och den första "riktiga" intervjun genomförts kunde det ändras och anpassas i intervjuguiden. Detta ökar säkerheten ytterligare att frågorna som ställs är anpassade efter respondenterna och uppsatsens syfte. Valet att spela in samtliga intervjuer och transkribera dem gör att det empiriska materialet kan återges på ett fullständigt sätt. Genom att spela in intervjuerna kan vi "lagra" verkligheten vilket gör att vi kan lyssna igenom svaren flera gånger och säkerställa att vi tolkar svaren på ett korrekt sätt (Patel & Davidsson, 2019; Bryman & Bell, 2017).

Att respondenterna är offentliga kan också öka trovärdigheten i vår rapport men kan samtidigt minska chansen att de talar lika fritt och ärligt som vid anonymitet. Som forskare försöker vi vara neutrala inför varje möte och behålla en objektivitet. Överbarheten kan vara svårt att applicera i kvalitativ forskning eftersom man ofta vänder sig till en mindre grupp respondenter där det handlar mer om djup än bredd (Bryman & Bell, 2017). Genom att beskriva uppsatsens tillvägagångssätt detaljerat kan vi försöka öka uppsatsens överbarhet vid studier i andra situationer, texter och tidpunkter. Vidare innebär konfirmering enligt Bryman och Bell (2017) att man försöker säkerställa att forskaren agerar i god tro och att personliga värderingar inte ska påverka utförandet på ett uppenbart sätt. Genom att det är två forskare som ligger bakom denna uppsats har vi kunnat stötta varandra vid eventuella frågor och personliga reflektioner. Detta minskar risken för att uppsatsen är vinklad eller påverkad av personliga värderingar. Utöver detta har vi haft vår handledare att bolla tankar, frågor och funderingar med vilket har gjort att vi har kunnat driva forskningen framåt enligt uppsatsens syfte.

Vidare beskriver Bryman och Bell (2017) äkthet som någonting som handlar om att undersökningen ska ge en tillräckligt rättvisande bild av olika åsikter och uppfattningar. En av respondenterna ville ge sitt godkännande av eventuella citat innan publicering för att säkerställa att vi som forskare uppfattade empirin korrekt. Detta kan därmed minska risken för feltolkning. Vi valde också att tillsammans utforma empiri och analys och därmed inte dela upp arbetet. På så sätt kan äktheten i rapporten ökas genom att de tolkningar som vi tvingas göra, görs tillsammans samt inte påverkas eller vinklas av personliga åsikter eller känslor. Detta ökar chansen till en mer rättvisande bild av respondenternas åsikter och uppfattningar kring det studerade ämnet.

4. Empiri

I följande kapitel presenteras den insamlade empirin som inkommit via intervjuer med de nio respondenter som deltagit. Intervjuerna gjordes utifrån tre huvudområden - digitalisering, kompetens och framtid. Empirin har brutits ner till underrubriker utefter respondenternas svar.

4.1 Från manuellt till digitalt

Majoriteten av respondenterna som deltog i vår uppsats anser att digitaliseringen är en stor del utav deras arbete. Vidare anser majoriteten att utvecklingen av digitala system har gått väldigt snabbt där det har hänt mycket bara de senaste fem åren. Digitala system är väl implementerade hos flera av våra respondenter där Hogia och Fortnox är två programvaror som återkommer som exempel. Felicia är en av dem som uttrycker att de använder programvaror för bland annat revision och transaktionsanalys. Andra programvaror som tas upp är system för kontering och scanning.

Vidare diskuteras huruvida digitaliseringen och de olika programvarorna är viktig för det dagliga arbetet. Felicia och Gunilla anser båda att digitala verktyg är viktiga för att det ska kunna genomföra sitt arbete. I linje med detta beskriver Victor digitala system "*som en förutsättning*" för att han ska kunna genomföra sitt jobb.

Om någonting fortfarande görs manuellt är Sören från Revisorsinspektionen, Henric och Anonym överens om att det inte är speciellt mycket som görs manuellt längre och att deras arbetsplatser i princip är helt digitala. Sören som har arbetet över 35 år som auktoriserad revisor beskriver Revisorinspektionen som "*så digitala det bara går att komma*".

Min situation, när jag började på den här myndigheten för 10 år sedan då var ju nästan allt pappersbaserat. Och fram till 2016, då började vi en process för att digitalisera alla våra rutiner. Nu snart 4 år senare så är vi i mål, nu är alla våra processer digitala, vi har ingen pappershantering överhuvudtaget. Så allting sker bara via digitala verktyg och digitala program. Allt som rör registreringar, allt som rör arkiveringar, alla de tjänster som vi utför, de kan skötas via e-tjänster via vår webbsida. - Sören (Revisorsinspektionen)

Hur fördelningen mellan papper och digitalt arbete upplevs skiljer sig mellan våra respondenter. Vår anonyma respondents syn på fördelningen mellan papper och digitalt arbete anses som "*inte ens 1 % pappersarbete*". Anonym påpekar vidare att en hel revision kan omfatta fyra veckors arbete där bara ett papper är inblandat. Detta går också i linje med vad Henric upplever som uppger "*Vi har säkert 99% av pappershantering digitalt dom senaste fem åren. Det är min bedömning utan att ha någon statistik som styrker det.*".

Det finns dock de respondenter som inte uppfattar fördelningen som lika övertygande. Victors uppfattning kring fördelningen mellan papper och digitalt arbete på hans arbetsplats är snarare 50/50. Victor fastställer dock att arbetet absolut är på väg att bli ännu mer digitalt. En återkommande uppfattning är en fördelning på 85-90% digitalt kontra 15-10% pappersarbete. Paulina uppfattar fördelningen som 90/10 som är ungefär vad Gunilla upplever som anser att de arbetar cirka 85% digitalt.

Det händer att man får kunder som önskar ett mer manuellt arbetssätt. Detta gör att det manuella arbetet delvis beror på hur kunden arbetar och att alla kunder inte har allting helt digitalt ännu. Detta i sin tur gör att revisionsbyråer arbetar manuellt med ett specifikt uppdrag. Victors upplevelse är att det ibland får pärmar med uppdrag från kunder som inte har det i datorn. Victor påpekar dock att själva slutprodukten ofta är digital då kundens pappersmaterial skannas in i datorn. Detta går i linje med vad Mikael upplever manuella uppdrag.

Vi har uppdrag som görs manuellt och på papper absolut. Men det är lite olika för hur olika revisorer jobbar. Det beror lite på hur långt fram man som revisor är i det digitala. En del kanske inte orkar ta den omställningen nu när man kanske ska sluta. En del byråer tar inte ens in uppdrag som inte är digitalt så det är lite olika. Men vi tackar inte nej till kunder som vill hålla fast vid gamla rutiner. Utan då får man försöka jobba innanför där på sitt vis. - Mikael (Adact)

4.2 Övergången till digital signering

Arbetsuppgifter som fortfarande beskrivs som manuella är bland annat signering av avtal, årsredovisning och revisionsberättelse. Majoriteten uppger att detta inte helt har digitaliserats ännu men att det delvis ligger i en övergång mellan att göras manuellt och digitalt. Utveckling kring digital signering beskriver både Gunilla och Felicia som lite trög. Detta går i linje med vad Henric beskriver kring digital signering. Han uppger att det har funnits digital signering av avtal och årsredovisning sen ett år tillbaka men att branschen inte riktigt är i mål ännu. Victors syn på digital signering är att det också fortfarande finns kunder som önskar manuell underskrift.

Det är en vattendelare. Vi har faktiskt ett program som är externt från Hogia som heter Visma Addo. Det är en sådan signeringstjänst som sker elektroniskt, vi är mitt i den övergången. Det finns fem påskrivande på byrån, jag och en kollega gör nästan bara digitala, sen vill vissa kunder träffas och då signar man på papper med penna. - Victor (R3)

Utvecklingen av elektronisk signering verkar ha skyndats på av den rådande situationen med Covid-19. Respondent Anonym beskriver att exempelvis signering av revisionsberättelser som tidigare gjordes manuellt nu också blivit digitalt under Covid-19 samt att digitala signeringar sker via olika signeringsprogram med BankID.

4.3 IT-baserade kompetenskrav

En gemensam faktor bland samtliga respondenter är att de upplever att deras IT-kompetenser är fullt tillräckliga för att genomföra sitt arbete. "...den datorkunskapen jag har, den klarar jag ju mig jättelångt med..." uppger Gunilla. Samtidigt intygar Henric att hans IT-kunskaper är fullt tillräckliga.

Vi utvecklar ju inte egna system som en del gör. Vi är användare av system. Om den här utvecklingen ska drivas fram ordentligt så måste det vara intuitiva system. Det ska vara användarvänligt, grafiskt gränssnitt som tilltalar användaren. Jag tycker inte det är rocket science att använda programmen. - Henric (RSM)

IT-kunskaperna bland nyanställda anses vara bättre än förr. “Den är oftast högre nu än var den varit tidigare.” (Anonym). Vidare syftar den anonyma respondenten till att den tekniska kunskapen är varierande beroende på hur tekniskt intresserad man är. Om man inte har ett intresse av teknik, har man troligtvis inte höga Excelkunskaper till exempel (Anonym).

Jag tror absolut att de är bättre än vad man själv var från början och jag tror att alla nya som går ut nu är så pass inkörda och har så mycket lättare att anpassa sig och att det flyter. - Victor (R3)

Kompetensen om IT och revision hos de nyanställda upplevs bland alla respondenter vara tillräcklig. Motiveringen bakom det svaret är att förväntningarna på nyanställda inte är speciellt höga. Henric antyder att kravet på IT-kunskaper inte är speciellt stort, utan att det är viktigt att vara klok inom revisionsmetodikerna eftersom det är den som blir allt svårare. Victor indikerar att det inte är meningen att revisionskunskaperna ska vara på plats direkt. “Jag tror också det är svårt att förbereda någon som har pluggat i fyra till fem år att vara jättebra på revision från början, det är inte det som är grundtanken, utan man ska vara väldigt bred...” (Victor). Följaktligen pekar Gunilla på att IT-kraven som de har inte är speciellt höga.

De IT-krav som vi ställer på en medarbetare är att man ska kunna lära sig att kunna sköta programmet. De flesta kan ju inte det när ni kommer från skolan för ni jobbar ju inte i program på det viset som man gör ute på kontoren för att det finns så många olika. - Gunilla (iRevision)

Synen på hur mycket IT och Excel som behöver inkluderas i utbildningen varierar något mellan våra respondenter. Jan-Åkes syn på detta är att det inte ser något behov av att deras nyanställda ska vara några IT-expert. Även Mikael tycker att många unga redan är väldigt duktiga på IT. Han anser att det såklart hade varit bra om man kunde något bokföringsprogram men att det handlar om datamognad och att man lär sig fort när man väl kommer ut på en arbetsplats. Samtidigt finns det flera som skulle vilja se att man inkluderade mer IT, Excel och olika typer av analys i utbildningarna för att förbereda de kommande revisorerna ännu bättre. Felicia är en utav de som uttrycker “...att ju mer man kan om IT och Excel, dataanalys eller några specifika program, desto bättre.”. Även Gunilla ser IT som någonting som bör inkluderas men att det kanske mer handlar om att IT ska vara en del utav all utbildning. Man måste förstå vad systemen gör.

Anonym hade också velat se mer analys med koppling till redovisning i utbildningarna.

Det här med hur man ska tolka hur de olika posterna hänger ihop, hur balans- och resultaträkningen hänger ihop, så att man får lite bättre koll på det, för det kan jag känna att det kan vara lite svårt ibland. Mer analytiska granskningar och mer Excelkurser. Det hade nog underlättat om man gick mer utbildningar i hur balans- och resultaträkning håller ihop, sedan måste man lära sig samband för att kunna göra en analytisk granskning, men att man ändå har den grunden. - Anonym

Flera respondenter påpekar dock att de inte är oroliga för de som ska in på arbetsmarknaden och att de upplever kunskapsnivån som ganska bra.

4.4 Allmänna kompetenskrav

Gällande att det ställs andra kompetenskrav på revisorerna har respondenterna skiljaktiga meningar kring. Andra kompetenskrav har alltid funnits då regler alltid har ändrat sig och teknikutvecklingen ständigt rör sig framåt anser Gunilla. Vidare talar Victor för att kompetenskraven inte har förändrats under tiden han har jobbat, "... *det är ändå samma sak man gör fast på ett annat sätt, nu är det ju mer digitalt...*" (Victor). "*Jag tycker att det är ett bättre jobb nu än när jag började jobba, men jag tycker ändå inte att det är någon jätteskillnad på vad man ska kunna och inte*" (Victor). Detta håller Mikael med om då han uppger att de frågorna som de stöter på idag är detsamma som de var förr och även att arbetsuppgifterna inte har förändrats. Även Sören instämmer om att grunden är den samma:

Jag tror att grundkompetensen som du måste ha som revisor den är ändå fortfarande den samma som den var tidigare. Sedan IT ser jag mera som ett väldigt bra verktyg, ett väldigt bra hjälpmedel. Men grundkompetensen handlar i regel om att du har en analytisk förmåga, en förmåga att sätta dig in i stora informationsmängder, en förmåga att tycka om att socialisera, för i grund och botten handlar det mycket om människor. - Sören (Revisorsinspektionen)

Å andra sidan har vår anonyma respondent följande åsikt om detta:

Delvis måste man ju ha förståelse i programmen som vi jobbar med, det tar ju såklart en tid att lära sig och vi behöver också kunna jobba lite mer i Excel. Men det ställs också andra krav på kompetens för att kunna göra en analytisk granskning då måste man ju förstå för att kunna sätta förväntningar, du måste kunna kundens verksamhet, du måste veta vad vi skulle förvänta oss egentligen. - Anonym

En utmaning som ligger bland de ökade kompetenskraven beskrivs av Henric. Att man som kommande revisor behöver ha en betydligt högre kunskapsnivå än tidigare. Henrics syn på detta är att man behöver kunna planera och leda en revision, ha självständig kundkontakt och identifiera komplexa frågeställningar.

Man får inte längre chansen att sitta och lösa de enkla frågeställningarna som då upplevs komplexa för de första två åren man jobbar idag, eftersom man inte har lärt sig de riktigt i skolbänken. Så det kommer ställa högre krav att man lyckas väl i studierna, att man ligger före den studieplan som finns nu skulle jag tro. - Henric (RSM)

Anonym är inne på samma spår och indikerar då på att det tar längre tid att lära sig idag.

Man måste ju någonstans börja men man kan inte jobba någon annanstans och komma in och tro att man ska kunna lära sig. Man måste ju fortfarande gå den vägen för att lära sig när man ska jobba med det, att man kommer in som nyanställd och blir upplärd. Men det är nog svårare, det ställs nog högre krav, det blir mer utmanande för de nyanställda och det krävs mer handledning. - Anonym

Gunilla antyder att allt har blivit mycket enklare och effektivare med hjälp av digitala medel, samtidigt tillägger hon att det inte har skett några stora förändringar med revisorsyrket i grunden och att revisorns roll fortfarande är viktig. "... *revisorn har alltid varit den som företagen känner att de kan prata med.*" (Gunilla).

Sören upplever en viss skillnad i och med tillämpningen av de digitala verktygen "...ja det har skett en jättestor förändring. När jag började då hade vi ett arbetspapper och en penna och kanske en miniräknare."

Förändringar bland de nyanställdas arbetsuppgifter har visserligen visat på en förändring sedan digitaliseringen tog fart. Felicia uppger att uppgifter som att skanna och kopiera papper har försvunnit och att det ofta var en uppgift som en nyanställd fick ta sig an. Vidare anser Felicia att revisorerna sparar mycket tid på att inte behöva kopiera upp papper och istället använder de tiden till att göra en bättre revision. Henric uppger att det som kommer försvåra det för studenter samt ställa högre krav på studenter är att alla enkla moment kommer med störst sannolikhet att bli maskinella. Han resonerar vidare att de enkla arbetsuppgifterna är de som är minst komplicerade att skapa AI-lösningar för (Henric). Anonym antyder därtill att det kan vara svårare att vara nyanställd idag jämfört med hur det var innan.

När jag var ny då var det ganska lätt att vara nyanställd, då kunde man bara gå in och sätta sig och bocka av stickprov och titta siffra mot siffra, och så fick man lära sig lite långsammare på det sättet. Men nu så måste man snabbare komma in i det här att: Hur sätter vi en förväntan? Hur gör vi en analytisk granskning? - Anonym

Alla pekar på att meningen med själva revisorskarriären är att man ska läras upp av revisionsbyrån och inte av skolan. "Det bästa sättet att lära sig är faktiskt ute i arbetslivet." (Jan-Åke). Men att det är fördelaktigt om man har lite förkunskap i Excel eller i ett revisionsprogram (Felicia). Vidare upplevs den generella kunskapen om branschen vara låg. Det man har lärt sig i skolan anses inte vara det samma som hur man gör i praktiken uppger Henric. Att ha varit i kontakt med det teoretiska regelverket och terminologin och om man har förståelse för det, kommer man att lära sig det praktiska snabbt (Henric). Paulina har liknande åsikt om detta:

Man kan ju inte jätte mycket, och det förväntar vi inte oss heller, att man kan någonting. Utan man lär sig, man har mycket utbildningar när man börjar på Deloitte. Hela första månaderna är bara utbildningar. - Paulina (Deloitte)

Detta stärks ytterligare av anonym:

Oftast inte så hög kunskap där, det förväntar vi ju oss inte heller, när man anställer direkt från universitetet så förväntar vi ju oss att det inte finns några förkunskaper. Man förväntar ju såklart att man ska kunna förstå redovisning och sådant basic, i princip att debet och kredit funkar och att man har läst redovisning så att man kan hänga med i diskussioner runt redovisningsprinciper och så och att förstå hur en årsredovisning ser ut liksom, och vad de olika posterna är för någonting. Men i övrigt rent revisionsmässigt så förväntar vi oss inte att man ska kunna någonting för det är meningen att vi ska lära ut. Det är på ett sätt lite positivt för då kan vi lära ut som vi gör det på X, för att alla, även om alla revisionsbyråer följer ISA, har ju alla sin egen metodik som man anpassar och det kan ju se lite olika ut. - Anonym

4.5 Kundkontakt och kommunikation

Kommunikationen med kunderna har förändrats sedan digitaliseringen tog fart. Jan-Åke uttrycker att man tidigare var ute hos kunderna mycket mer än vad man är idag. Förr fanns inte

datorsystem för att kommunicera med kunderna, utan då var det enda sättet att åka ut till kunden. *“Förr var jag ute hos kunderna under fyra dagar i veckan, nu är jag ute kanske en halv dag i veckan hos kunden. Så det är den stora skillnaden.”* (Jan-Åke).

Den sociala kontakten med kunderna beskrivs som viktig men att det är någonting som minskat med åren. Jan Åke antyder att man måste ha nära kontakt med kunden och att den kontakten är väldigt viktigt. Bland annat att man lär sig om verksamheten och ser hur de arbetar vilket uppnås när man träffar kunden. Även Mikael instämmer på detta och beskriver den sociala kontakten som en utmaning inför framtiden. Han säger följande:

En utmaning är väl att man inte bli lika synlig längre. Man är inte ute på samma sätt, man träffar inte kunderna. För att ha en bra relation med kunderna så kanske man bör jobba lite med de så att man syns mer med kunderna på annat sätt. Att man kanske tar en lunch eller så med kunderna, för de dyker alltid upp frågor. Förr så tog man alla frågor när man väl sågs, en gång per år. Idag så ses man inte och då blir man kanske bortplockad för man inte har en bra kundrelation. - Mikael (Adact)

Även Victor instämmer med att kundkontakt är en viktig del av jobbet. *“...vi är väldigt bra på att träffa våra kunder, det är en förutsättning för att göra ett bra jobb.”* (Victor). Där visade sig de digitala medlen däremot inte vara en negativ förändring av kontakten och mötandet med kunden.

4.6 Förbättringar och försämringar

Huruvida respondenterna tror att revisorns roll kommer att försvinna i framtiden, uttrycktes samtyckande svar. De verkar alla vara överens om att den inte kommer att försvinna inom en snar framtid. Mikael anser att *“...det behövs någon som kontrollerar så att alla räknar med att rapporterna är korrekta. Annars kommer man inte våga fatta beslut.”*. Det kommer alltså krävas kunniga människor som kan förklara siffrorna för kund vilket gör att behovet av revisorns roll kvarstår. Detta instämmer också Anonym på som pratar om revisorns roll så här:

Som det ser ut nu så behöver vi fortfarande väldigt kompetenta människor som kan tolka resultatet. Som kan presentera för kund och vi har ju fortfarande vår kontrollfunktion som inte existerar på något annat sätt, det finns liksom ingen teknologi i dagsläget som ersätter revisorns roll. - Anonym

Sören är en av dem som inte tror att digitaliseringen är något hot mot branschen.

...jag tror inte att det är så troligt egentligen, att revisorn ska kunna ersättas av någon typ av robot. Det har diskuterats mycket om artificiell intelligens, att du kan skapa maskiner som skulle i princip kunna tänka som en människa i olika typer av analyser, vi är nog inte riktigt där än, och jag är tveksam till om vi någonsin kommer att komma dit. - Sören (Revisorsinspektionen)

Sören fastställer istället en annan problematik inom yrkeskåren, vilket är att det finns för få antal revisorer inom branschen. *“Med digitaliseringen kan jag inte se något hot mot yrkeskåren. Ett annat problem, alltså generellt i yrkeskåren är att vi är för få revisorer egentligen, antalet registrerade revisorer sjunker ju också så att det är ingen bra trend.”* (Sören).

Enligt Mikael kommer arbetet med revision bli allt mer utmanande men han påpekar också att det kommer bli roligare till följd av de. Angående hur nykomlingar ska kunna matcha kraven bättre på arbetsmarknaden och vad som eventuellt behöver förändras rent utbildningsmässigt, påpekade majoriteten att praktik vore en fördel så att man får se hur det fungerar i verkligheten. Victor är en av de som förespråkar praktik så att man får en inblick. Han uttrycker sig enligt följande:

Det är väldigt svårt att liksom föreställa sig "Vad gör man då?". Det här gör man i teorin men hur gör man? Hur ser systemen ut? Hur ser en revision ut? Det är svårt att förbereda sig hur man än gör. Men praktik tror jag är en bra väg att gå. - Victor (R3)

Även Mikael instämmer och hans åsikt om detta är att "det alltid är bra att ha gjort någonting praktiskt".

När det kommer till förbättringar med digitaliseringen var effektivisering, bättre dokumentation och samtidighet några av de fördelar som nämndes bland respondenterna. Även att kunna arbeta hemifrån ibland, där Anonym och Felicia uttrycker glädje över att kunna arbeta oberoende en geografisk plats. Felicia beskriver också digitalisering som "...att det är mycket effektivare, smidigare. Det är mindre risk att papper försvinner.". Enligt Jan Åke är också en viktig fördel med digitala system snabbheten i kommunikationen.

Vidare ger Anonym, Felicia och Mikael sin syn på en ökad dokumentation. Enligt Mikael har digitaliseringen möjliggjort att man kan dokumentera saker och ting med hjälp av telefonen genom att ta kort eller göra en inspelning. Enligt honom är det egentligen bara fantasin som bestämmer hur man ska dokumentera exempelvis revisionsbevis. Felicia och Anonym uppger att de förr också kunde gå runt med rullväskor fyllda med papper och pärmar men att detta helt har slopats idag.

När jag började och vi skulle åka ut till kund så hade vi med oss tre resväskor med pärmar i. Nu är det lilla datorn som hänger med och man kan jobba precis vart som helst och när som helst och har tillgång till alla dokument. - Anonym

Många är väldigt positiva till digitaliseringen där flera har svårt att komma på någonting som försämrats. Mikael är en utav dem som uppger att "det är bara fördelar i vår bransch", likaså Sören uttrycker att inget har försämrats, "nej tvärtom, det har blivit mycket, mycket bättre.". En del respondenter uppger dock några nackdelar som har tillkommit till följd av digitaliseringen. Mindre säkerhet med risk för manipulerad information och den sociala kontakten minskar något när allting sker online är några av nackdelarna. Paulina uppger att det finns en risk för att data faktiskt är fel vilket är en utmaning inför framtiden. Victor är inne på samma spår och så här säger han angående säkerhetsaspekten:

En sak som vi jobbar mycket med är säkerhetsaspekten. Hur säkra är de digitala underlagen man får? Det är ganska lätt att gå bort sig där med underlag som man bara skannar in och så tänker man inte till och så tänker man "vad var det här för något jag fick nu". Ett exempel är ett engagemangsbesked från banken som vi kräver in. Får vi den digitalt är det inte lika hög validering på det än om man får ett kuvert på posten. - Victor (R3)

Även Anonym uppger att datasäkerheten är en mycket viktig aspekt och någonting som arbetas med mycket. *“Det är ju väldigt viktigt i och med att vi hanterar så mycket känslig information och väldigt mycket företagshemligheter.”*. Mikael är inte lika oroad när han får frågan om säkerheten. Han syftar till att det såklart är viktigt att tänka på datasäkerheten men att det lika gärna går att manipulera om saker på papper. Mikael tycker också att det är viktigt att man vågar lita på de program som man arbetar i.

Gällande vilka utmaningar som branschen kommer att ställas inför i framtiden, förekom varierande svar från respondenterna. En utmaning som flera respondenter var inne på är svårigheten med att ha koll och följa alla de lagar och standarder som finns idag. Enligt Paulina är revision en väldigt reglerad verksamhet där en revisor följer mycket lagar och standarder. Vidare indikerar Paulina att digitalisering lätt bidrar med att man kommer på något nytt som känns *“innovativt och coolt”* men att det kanske inte alltid är i linje med alla regelverk och redovisningsstandarder.

Jag tror att svårigheten ligger i att följa alla lagar och revisionsstandarder. Att man istället säger att “vi granskar det på det här coola sättet” men så är inte det riktigt 100% enligt vad revisionsstandarder säger. - Paulina (Deloitte)

Även Anonym och Victor är inne på ett liknande spår där GDPR ges som exempel. Enligt Anonym har GDPR skapat vissa utmaningar och begränsningar för hur de får hantera information. Det har bland annat skapat ganska strikta riktlinjer för hur man får skicka personliga uppgifter via mejl vilket har begränsat vad de får för typ av mejl idag. Victor instämmer med följande citat: *“Sedan tror jag att ett orosmål för branschen är, med säkerheten, hur man lagrar allting, det ska ske säkert enligt GDPR och man måste kunna lita på de underlagen man får. Det är ganska enkelt att redigera och ändra i digitala program, så där finns nog en risk för branschen i sig.”*

4.7 Sammanfattning av empiri

Tabell 2.

Kapitel	Sammanfattning
4.1 Från manuellt till digitalt	Mindre manuellt pappersarbete idag jämfört med förr. Implementeringen av datorprogram utvecklas mer bland företagen och de ses som en förutsättning för det dagliga arbetet. Anpassning gentemot kunder som ännu inte är digitala sker löpande.
4.2 Övergången till digital signering	Signering av årsredovisningar, revisionsberättelser och avtal är något som kan göras både manuellt och digitalt. Majoriteten är överens om att detta håller på att utvecklas och att de ligger i övergången till mer digital signering. Utvecklingen har snabbats på i samband med Covid-19.
4.3 IT-baserade kompetenskrav	Fullt tillräckliga IT-kompetenser för att hantera det dagliga arbetet uppger majoriteten av respondenterna att de har. Nyanställda har bättre IT-kunskap nu än förr. Inte speciellt höga krav ställs på nyanställda gällande IT-kompetenserna. Delade meningar gällande mer IT-utbildningar från skolan förekommer.

4.4 Allmänna kompetenskrav	<p>Skilda uppfattningar gällande de allmänna kompetenskraven. Kompetenskrav har alltid funnits så det är inget nytt, samt att arbetsuppgifterna upplevs som samma hos vissa. Medan andra uppger att förståelse för datorprogram behövs samt förståelse för granskningen och de komplexa frågeställningarna som förekommer. Lättare att vara nyanställd förr då datorerna inte gjorde de "enkla" uppgifterna som då utfördes manuellt.</p>
4.5 Kundkontakt och kommunikation	<p>Förändrad kontakt med kunden sedan digitaliseringen anlände. Mer vanligt att åka ut till kunden flera gånger i veckan då jämfört med nu. Social kontakt med kunden är viktig för att behålla affären och dessutom en förutsättning för att göra ett bra jobb.</p>
4.6 Förbättringar och försämringar	<p>Revisorers roll kommer att förbli viktig och kommer samtidigt att bli mer utmanande. Därför är det fördelaktigt, för de som vill bli revisorer i framtiden, att öva genom praktik. Fördelaktigt med digitala medel inom yrket är att det blir snabbare och effektivare samtidigt som dokumentationen blir allt bättre. Vissa nackdelar finns dock, som mer osäkert med risk för manipulerad information, GDPR och datasäkerheten samt att förändringen av lagar och regler förblir en stor utmaning för revisorerna.</p>

5. Analys

I detta avsnitt kommer den insamlade datan från intervjuerna att analyseras med hjälp med den analysmodell som tidigare angetts. Empirin jämförs därtill med den teoretiska referensramen. Analysens rubriker följer uppsatsens egenkonstruerade analysmodell.

5.1 Digitalisering och automatisering

Samtliga respondenter som har deltagit i undersökningen är överens om att digitaliseringen har haft en stor påverkan på revisionsbranschen och att de försöker anpassa sig efter utvecklingen. Att anpassa sig efter utvecklingen ses av många som ett måste där tidigare forskning framhåller att företag som inte klarar av förändringen successivt kommer att dö ut. Ek och Ek (2020), Manita m.fl. (2020) och Kruskopf m.fl. (2020) ser också digitaliseringen som ett sätt att utveckla sin verksamhet för att kunna behålla en konkurrenskraft på marknaden.

Nationalencyklopedin (u.å.) kopplar ihop digitaliseringen med flera begrepp som datorer, informationsteknik (IT) och e-tjänster. Grunden för begreppet utgörs alltså av information som flödar i digitala system vilket är en koppling som våra respondenter gör när de talar om digitalisering. Ofta när våra respondenter talar om den digitala utvecklingen pratar de om datorer, olika digitala program och informationsteknik. Digitala program som nämns av våra respondenter är Excel och Fortnox samt bokslutsprogram som hjälper till med bland annat transaktionsanalys, kontering och scanning. Detta är viktiga delar i arbetet med riskbedömning, planering och granskning som Eklöv Alander (2019) beskriver som en del av revisionsprocessen.

Vidare delar Victor från R3, Gunilla från iRevision och Felicia från RSM synen på digitaliseringen där den beskrivs som en förutsättning för att de ska kunna genomföra sitt arbete på ett fullständigt sätt. Detta stöds av både Güney (2014) och Manita m.fl. (2020) som skriver om teknik, datorer och internet som ett måste i både jobb och vardagssammanhang. Med tanke på vad för typ av program som används och vad de ska används till ökar vår förståelse för hur viktig digitaliseringen och automatiseringen är och fortsätter att vara för revisorn som yrkesroll. Vår uppfattning när vi intervjuar respondenterna är att internet och digitala programvaror är ett krav för att kunna möta omvärldens förväntningar. Detta stöds bland annat av Victor som talar om att bolagsverket i framtiden kommer att kräva digitala årsredovisningar vilket i sin tur ställer krav på företags förmåga att använda digitala problem samt kräver digital signering. Detta är någonting som även Gunilla ser som en utmaning inför framtiden. Det gäller att få ordning på företagets fulla digitalisering för att kunna komma framåt i utvecklingen.

Enligt Ek och Ek (2020) används digitaliseringen för att skapa värde för kunder och användare. Även Manita m.fl. (2020) anser att det är viktigt att anpassa och utveckla system för att möta kundernas behov. Samtidigt finns det kunder som gärna håller fast vid gamla rutiner som inte har lika lätt att ta till sig den digitala tekniken. Detta diskuteras av Gunilla, Victor och Mikael som alla antyder att det finns kunder som tycker att man som revisionsbyrå måste anpassa sig efter det behovet. Det händer att man får in ett uppdrag med hjälp av en pärm fylld med papper

som ska ligga till grund för bokslutet. Uppdraget skannas in för att sedan kunna bli en digital slutprodukt. Vidare indikeras det att det finns byråer som inte alls tar in uppdrag som inte är digitala. Samtidigt är detta en kundgrupp på marknaden som också måste bemötas. Mikael, Gunilla och Victor uttrycker det som att man helt enkelt får försöka möta kunden och göra det bästa utav det och möta kundens behov.

För Sören från Revisorsinspektionen, respondent Anonym och Henric från RSM upplevs pappersarbetet minimalt där de uppger att det knappt är 1% pappersarbete. Detta medan Victor upplevde arbetet som 50/50 och Gunilla upplevde fördelningen som 85% kontra 15%. En potentiell anledning till den varierade synen på fördelningen kan delvis vara att man arbetar på företag som bara tar digitala uppdrag kontra ett företag som tar in både manuella och digitala. Det skulle också kunna orsakas av att de arbetar för ett större företag, som vänder sig till större kunder vilket ökar sannolikheten att kunderna bara arbetar digitalt. Som tidigare nämnts har större företag ofta en annan möjlighet att ta hänsyn till digitalisering på ett snabbare och enklare sätt än vad mindre företag har.

5.2 Förändrade arbetsuppgifter och påverkan på revisorns arbetsroll

Den manuella revisionen har inte lika stor innebörd idag som den hade förr. Då fokus idag ligger på att analysera och utvärdera underlaget som datorerna har tagit fram, behövs inte revisorer som sköter den manuella revisionen på samma sätt idag (Andersson & Engström, 2017; Brynjolfsson & McAfee, 2015). Som Henric och Anonym förespråkar kommer det, med föregående anledning, att försvåra det för de nyutexaminerade studenterna som vill sig in på arbetsmarknaden, då de enkla momenten blir maskinella och ersätts av automatisering. Fortsättningsvis understryker Henric och Anonym att nya krav på de befintliga revisorerna också ställs på deras kompetens. Med implementeringen av digitala verktyg som Excel och andra program krävs en utvecklad förståelse för dem. Vidare kompetens i form av en analytisk förmåga visar sig också vara av vikt för att kunna sätta olika förväntningar (Anonym). Detta stämmer överens med vad Andersson och Engström (2017) samt Brynjolfsson och McAfee (2015) uttrycker, nämligen att en förmåga att analysera och teknisk kompetens kommer att bli värdefull i de utvecklade och komplexa organisationerna som revisionsbranschen består av.

Då digitala system har tagit över vissa uppgifter som revisorerna brukade sköta, ställs det idag högre krav på dem då svårare frågeställningar uppkommer inom revisionen (Andersson & Engström, 2017; Güney, 2014). Den kunskap som nyanställda besitter idag har dock visat sig vara fullt tillräcklig och krav på IT-kunskaper är inte speciellt höga (Henric, Victor, Gunilla). Dock visar det sig vara en fördel med extra Excelkunskaper (Anonym, Felicia). Dessa skiljaktiga meningar visar på att de nuvarande revisorerna inte upplever en speciellt stor skillnad bland kraven och att det snarare är meningen att de nyanställda ska lära sig på vägen.

Men det finns fortfarande skillnader på hur arbetsuppgifterna gick till då jämfört med nu. Som Anonym och Felicia antyder, var det "lättare" att vara nyanställd förr än vad det är nu, vilket grundar sig i att digitala program inte användes då. Nu är det snarare mer analytiska uppgifter

direkt, vilket kan anses vara svårare att sätta sig in i som ny. Dock kan det komma att bli fördelaktigt för de nya i framtiden, då den analytiska förmågan bara växer och växer.

Då kraven på revisorerna har ökat har även Revisorsinspektionen (2020) uppdaterat nya utbildningskrav för revisionsbyråerna som ska följas. Därav antyder alla respondenterna att kompetensen kommer genom att lära sig ute i arbetslivet. Syftet visar sig vara för att den nyanställda ska lära sig enligt företagets egen metodik (Anonym). Dock visar det sig alltid vara fördelaktigt om man som nyanställd skulle ha grundläggande förförståelse om branschen, teorin och terminologin för att lättare kunna anta sig de praktiska uppgifterna (Henric). Vidare då de nya IT-tekniker för med sig den stora mängden data är det även av vikt att kunna dra slutsatser på ett snabbt och relevant sätt.

5.3 Framtida möjligheter

Att framtidens revision kommer att vara annorlunda från vad den är idag är det många forskare som är överens om. Revision kommer handla mer och mer om rådgivning och analys (Andersson & Engström, 2017; Revisorsinspektionen, 2017; Kempe, 2013). Bland annat har digitaliseringen möjliggjort ett större informationsflöde. Andersson och Engström (2017) visar på att det idag hanteras en mycket större mängd data vilket gör att en revisor måste kunna sälla och ta ställning i allt svårare frågeställningarna. Inför framtiden blir det allt viktigare att som revisor kunna dra relevanta slutsatser från det enorma informationsflöde som digitaliseringen möjliggör.

När våra respondenter talar om digitaliseringens möjligheter handlar det mycket om effektivisering, ökad snabbhet, bättre dokumentation och att kunna arbeta hemifrån. Bland annat beskrivs den snabba kommunikation som en utav de viktigaste fördelarna där man enkelt kan mejla och skicka över det underlag som behövs. Detta stöds av tidigare forskning där Iveroth, Lindvall och Magnusson (2018), Kruskopf m.fl. (2020), Kokina och Davenport, 2017 och Manita m.fl. (2020) är några utav de forskare som ser många fördelar med digitala medel. Bland annat beskrivs företag spara både tid och pengar eftersom revisionen görs med hjälp av teknik. Tidigare forskning menar också att blir också lättare att bedriva kommunikation när man blir oberoende av tid och rum vilket utvecklar ett större informationsflöde (Iveroth, Lindvall & Magnusson, 2018). I linje med detta anser Felicia, Sören och Mikael att digitaliseringen i princip bara inneburit fördelar för revisionsbranschen.

Att arbeta oberoende av tid och rum stöds av både respondent Anonym och Felicia som båda ser detta som en fördel att kunna arbeta hemifrån. Vidare intygar Anonym och Felicia tillsammans med Mikael och Sören att en ökad dokumentation har möjliggjort stora fördelar inom branschen. Bland annat att man inte längre är beroende av pärmar och papper och därmed lättare kan jobba hemifrån. Felicia antyder också att det är mer effektivt att man inte längre behöver leta upp ett specifikt papper i en pärm. Detta stöds vidare av Victor, Paulina, Mikael och respondent Anonym som också syftar till att en dokumentation möjliggör mindre papper och pärmar vilket också ökar effektiviseringen av arbetet. Detta går hand i hand med tidigare

forskning där Cöster och Westelius (2016) antyder att en viktig fördel med digitalisering är en ökad effektivitet.

Trots den snabba utveckling och automatiseringens fördelar så verkar ingen av våra respondenter tro att revisorns roll kommer att försvinna inför framtiden, i alla fall inte inom de närmsta åren. Mikael och vår anonyma respondent anser att de fortfarande kommer att behövas en person som kan kontrollera och intyga att rapporterna är korrekta. Detta behövs för att kunna lita på siffrorna och våga fatta beslut. Likaså kommer det behövas någon som utför tolkning av resultat och att det idag inte finns någon kontrollfunktion som kan ersätta revisorns roll. Detta stöds av Brynjolfsson och McAfee (2015) samt Ek och Ek (2020) som antyder att även om den tekniska utvecklingen ersätter många av jobben finns det fortfarande mänskliga egenskaper som digitaliseringen inte lyckats ersätta, bland annat kreativitet och idéskapande. Sedan ses även AI som ett kompletterande arbete för oss människor, snarare än att arbetsuppgifterna tas över helt. Även Kruskopf m.fl. (2020) stödjer detta argument genom att uttrycka att rollen som revision förblir viktig på grund av människans tillgång till fantasi och improvisation, vilket är egenskaper som krävs för nyanserade arbetsuppgifter.

Detta möjliggör att revisorer som yrkesroll fortsätter att finnas och därmed återstår behovet av kommande revisorer. Framtidens revision står därmed inför vissa utmaningar, bland annat på grund av förändrade kompetenskrav där flera uttrycker att utbildningsorgan delvis måste förändras. Dessa förändringar kommer att leda till försvinnandet av flera jobb men som i sin tur kommer att bilda nya möjligheter. Enligt Revisorsinspektionen (2017) och Victor från R3 är det viktigt att för kommande revisorer att ha en bred, flexibel och relevant utbildning som ger dem möjlighet att konkurrera på arbetsmarknaden.

5.4 Framtida utmaningar

Studien av ACCA (2016) redogör för att kommunikativa förmågor kommer att vara en fördelaktig kvalifikation bland revisorer i dagsläget. Det här stämmer överens med vad Sören och Jan-Åke tycker angående kompetenskravens utveckling. De båda har visserligen varit delaktiga under hela den digitala utvecklingens gång och har över 30 års erfarenhet av att arbeta som auktoriserad revisor. Detta är varför just de märker av en stor skillnad från hur det var förr, vilket kan ses som en självklarhet. Sören som påpekar att social kompetens är minst lika viktigt som en analytisk förmåga och Jan-Åke som intygar att den sociala kontakten med kunderna är högst väsentlig, men att den har minskat markant. Detta stödjer ACCA (2016) som antyder att de interpersonella egenskaperna är de mest väsentliga för att uppnå professionalism inom revisionsyrket.

Forskningen pekar också på att kompetenskraven med stor sannolikhet kommer att öka inför framtiden. ACCA (2016) och Andersson och Engström (2017) anser att IT-kunskap och analytisk förmåga är två egenskaper som kommer bli allt mer viktiga för en revisor i framtiden. Detta är någonting som går i linje med vad respondenterna Henric, Felicia och Anonym uppger. De uttrycker att det kommer bli en högre kunskapsnivå, där man självständigt bedöms kunna leda och presentera en revision samt identifiera komplexa frågeställningar. Detta stöds vidare

av Eklöv Alander (2019) som beskriver riskbedömning, planering och granskning som tre områden som betraktas vara en stor del av en revisors arbete. Vidare kommer det också ställas högre krav på företagen som tar emot de nytexaminerade eftersom högre kompetenskrav också innebär att det krävas mer handledning i början.

En ytterligare utmaning som branschen står inför baseras på de omfattande regelverken som en revisor tvingas att förhålla sig till i sitt arbete. Paulina, Anonym och Victor talade om att den omfattande regleringen gör att det ibland kan vara svårt att ha koll på allting. Framför allt i samband med digitaliseringens utveckling där många försöker utvecklas och vara innovativa men att det inte alltid kanske är enligt alla regelverk. Revisionsinspektionen (2017) skriver också att globaliseringen har orsakat stora förändringar i branschen. Bland annat har en ökad internationell harmonisering gjort att behovet av svensk reglering minskar. Respondenterna diskuterade även nya regelverk som någonting som ibland kan vara begränsande i deras arbete. GDPR är ett exempel på ett regelverk som kom, och som förändrade arbetet med personuppgifter till viss del.

Hur utbildningsorganen ska kunna förändras för att möta digitaliseringen utveckling är en svår fråga som tillhör utmaningarna. Att utbildningsorganen bör försöka ställa in och omfamna samhällsutvecklingen bättre är dock många överens om. Andersson och Engström (2017), Güney (2014) samt Brynjolfsson och McAfee (2015) hävdar att det finns risk för obalans mellan den kunskapsnivån som högskolorna lär ut och den kunskapsnivå som förändras på arbetsmarknaden. Detta beror dels på grund av att den tekniska utvecklingen kommer i sådan fart att högskolor helt enkelt har svårt att ställa om i samma tempo. Enligt Güney (2014) samt Brynjolfsson och McAfee (2015) kan ett växande gap mellan utbildning och arbetsmarknad till följd av den tekniska utvecklingen få stora konsekvenser för nationell som internationell ekonomi. Detta är ett område som ligger utanför vår uppsats men som är relevant att nämna i argument att belysa problematiken som kan uppstå vid förändrade kompetenskrav. Det här är visserligen något som motsäger vad våra respondenter talar för, då de påstår att det är meningen att man som nytexaminerad ska lära sig efter hand på revisionsbyrå och att man inte ska kunna allt som en revisor ska kunna med en gång. Det här kommer troligtvis att underlätta pressen som dagens blivande revisorer kan känna.

Gunilla, Felicia och Anonym anser att det hade varit fördelaktigt om man inkluderade mer IT och Excel i utbildningen. På så sätt gör man det enklare för de kommande revisorerna att ta till sig kunskapen som krävs för att möta kompetenskraven. Gunilla är en av dem som uttrycker att IT bör studeras mer men att det kanske inte alltid är unikt för just revisorer som yrkesroll. Samhället är så pass digitaliserat att utbildningar, oavsett vilka branschen man riktar sig till, behöver inkludera mer IT. Man behöver helt enkelt få en förståelse för systemen i sig. Det här är ett förslag som kan vara hyfsat enkelt att få in bland utbildningarna och som dessutom är på gång mer och mer om man tittar på dagens kurser och utbildningar där mycket redan sker digitalt.

Utöver IT uttrycker Anonym en önskan om att studenter utbildas mer i hur balans och resultaträkning hänger ihop samt inkludera mer analytisk granskning då detta utgör grunden

för mycket av revisionsarbetet. Detta mönster följs även upp om man tittar på tidigare forskning. Den talar för att revisionsarbetet kommer handla mer om att analysera, granska och utvärdera underlag. Andersson och Engström (2017) tillsammans med Brynjolfsson och McAfee (2015) syftar till att den manuella revisionen kommer att försvinna mer och mer och att fokus istället ligger på analys och rådgivning. Detta tillsammans med kravet, som Sören från Revisorsinspektionen är inne på, att snabbt kunna ta fram relevant information ur ett enormt informationsflöde, är något som skapar andra förutsättningar.

Både PWC (u.å.) och Deloitte (u.å.) talar om en växande digital värld där datasäkerhet blir en allt mer viktig aspekt för kunder, samarbetspartners och aktieägare. Idag är det nästan ett krav att man som företag och revisor kan hålla en god informationssäkerhet eftersom revisorerna hanterar privat och personlig information. Att arbeta med IT-säkerhet är någonting som många av våra respondenter tar upp där de ibland måste stanna upp och reflektera över den information som man hanterar. Detta följer tydliga mönster med vad Paulina från Deloitte och Victor från R3 uttrycker, nämligen att det finns en risk för att data kan vara fel. Det är ibland bra att stanna upp för att se vad det är för typ av verifikationsunderlag de faktiskt har fått in. Det finns kanske en risk för att informationen är manipulerad eller på annat sätt felaktig. Enligt PWC (u.å.) kan revisorer, genom att hålla en hög datasäkerhet, minska risken för felaktig hantering av information vilket också ökar förtroendet och transparens mellan företag och kund.

6. Slutsats

Här nedan redovisas uppsatsens slutsats. Här presenteras vårt bidrag till ny forskning. Nedan kommer uppsatsens två frågeställningar att besvaras. Svaren baseras på uppsatsens teoretiska referensram, insamlad empiri och analys. Därefter presenteras en bidragsdiskussion samt författarnas förslag åt fortsatt forskning inom vårt uppsatsområde.

6.1 Hur uppfattas revisionsyrket och dess arbetsuppgifter idag till följd av digitaliseringen?

I vår uppsats har vi kommit fram till att som följd av digitaliseringen och automatiseringen av flera arbetsuppgifter har revisionsyrket förändrats. Dels har den manuella bokföringen försvunnit och dels har informationsflödet ökat med hög fart. Idag sker mycket av den löpande bokföringen per automatik. Det var "lättare" att vara nyanställd förr än vad det är idag. Detta grundar sig dels i att de digitala systemen inte användes förr och som nyanställd gick arbetsuppgifterna ut på att exempelvis sitta och leta data bland pärmar och fysiska dokument. Det är absolut svårare för nyutexaminerade att komma in på arbetsmarknaden idag eftersom enkla moment försvinner och ersätts av AI. Rollen som revisor har istället övergått mer till rådgivning, att övervaka processer, analysera och granska underlag.

Vår empiri talar för att revisionsarbetet handlar mycket om analytiska uppgifter, vilket kan vara svårt att sätta sig in i som nyanställd på jobbet. Detta leder till att det kommer eftertraktas en högre kunskapsnivå, då en ny revisor idag självständigt ska kunna leda och presentera en revision samt identifiera komplexa frågeställningar. Resonemanget går i linje med tidigare forskning som indikerar att man som ny revisor kommer att "tvingas" göra mer kvalificerade uppgifter eftersom tekniken automatiserar och tar över många av jobben. Ofta handlar detta om en kompetens som man hittills skaffat sig under flera år utav en aktiv karriär som revisor.

6.2 Vilka krav kommer ställas på nyanställdas kompetens i framtiden?

Vår uppsats klargör att kompetenskraven kommer att bli högre för de kommande revisorerna som ska in på arbetsmarknaden. Vi har kommit fram till utifrån tidigare forskning och insamlad empiri att det å ena sidan kommer bli viktigare för dagens revisorer att ha en hög IT-kompetens. IT är något som borde inkluderas mer i utbildningarna för att kommande revisorer ska kunna möta kraven bättre. Digitalisering är en förutsättning för att dagens revisorer ska kunna genomföra sitt arbete. Detta gör att det kommer bli viktigt för de kommande revisorerna att ha en tillräcklig IT-kompetens för att snabbt kunna sätta sig in i digitala system och därmed kunna genomföra sina arbetsuppgifter. Å andra sidan visar vår studie också på att alla inte upplever att IT-kompetens är något som saknas bland de som söker sig till revisionsbyråerna. Det antyds därav att det inte finns någon större oro kring nyanställdas IT-kompetens eftersom majoriteten av dagens nyanställda redan har datorvana och behärskar därmed digitala verktyg obehindrat.

Vår studie bevisar att en annan kompetens som kommer bli allt viktigare är förmåga att sätta sig in i ett enormt informationsflöde och ta ut relevant information. Digitaliseringen har möjliggjort att mängden data som hanteras har blivit allt större, vilket är någonting som går i

linje med att man måste ha en förmåga att sätta sig i in i stora datamängder. Det blir även viktigt för att kunna identifiera komplexa frågeställningar. För att kunna dra relevanta slutsatser utifrån en stor datamängd krävs även analytisk förmåga. Revisionsprocessen handlar i hög grad om analytisk granskning. Därav blir det av vikt för en revisor att kunna analysera de granskningar som görs. Den stora datamängden som möjliggjorts till följd av digitaliseringen gör att den analytiska förmågan blir av stor relevans för en revisor.

En sista kompetens som är viktig som revisor är den sociala förmågan. Även om den anses ha minskat en aning de senaste åren till följd av att mycket sker digitalt är den fortfarande viktig. Den sociala kompetensen visar sig vara fördelaktig då många kunder värderar den sociala kontakten högt. Även kommunikativ förmåga är en mycket fördelaktig kompetens bland revisorer. Det är på så vis viktigt att ha en god kundkontakt eftersom kunderna värdesätter den och att man som byrå lätt kan bli bortvald på grund av en dålig kundkontakt.

6.3 Bidragsdiskussion

Det finns tidigare uppsatser som berör en liknande problematik. Vår uppsats skiljer sig från dem på ett sådant sätt att vi, på ett mer djupgående sätt, belyser om och hur arbetsrollen har förändrats för just auktoriserade revisorer. Fokus ligger också på att förstå hur nyanställda revisorer upplevs på arbetsmarknaden och vilka kompetenskrav som ställs på dem. Ämnet upplevdes därmed förtjäna mer uppmärksamhet. Uppsatsen hoppas bidra med en bättre förståelse för hur kompetenskraven ser ut och vad som krävs för att bli en framgångsrik revisor idag. Detta genom att studera hur auktoriserade revisorer upplever dagens arbetsuppgifter och nyanställdas prestation. Genom att tydliggöra och lista de kompetenskrav som faktiskt förväntas, hjälper det således andra som också har dessa funderingar.

Utöver att det är ett ämne som ligger rätt i tiden och att det är viktigt för oss uppsatsförfattare i vårt personliga yrkesval, anses uppsatsens bidrag även vara av intresse för andra i samma situation. Alla de som är intresserade av revision på ett eller annat sätt och som kanske planerar en karriär inom den branschen kan ta del utav uppsatsens resultat och därmed få en mer nyanserad bild av vad det innebär att arbeta som revisor idag. Avslutningsvis så önskar vi också att uppsatsen kan bidra med reflektion och nya tankar för läsaren. Exempelvis omfattas revisionsyrket av mer digitalt arbete, analys och rådgivning vilket kan vara en viktig upplysning kring huruvida arbetet som revisor passar en specifik individ eller inte.

6.4 Förslag på fortsatt forskning

Vi anser att förändrade kompetenskrav för nyanställd är ett ämne som bör fortsätta att belysas då de är viktigt att ge de kommande revisorerna en ärlig chans att klara av sina arbetsuppgifter. Man skulle exempelvis kunna undersöka hur nyanställda revisorer upplever kraven när de först kommer till en arbetsplats. Man skulle också kunna bredda urvalet och undersöka hur redovisningskonsulter eller redovisningsekonomer upplever förändrade kompetenskrav.

Ett annat område som flera av våra respondenter har tagit upp i sina intervjuer är svårigheten kring alla de lagar och standarder som en revisor tvingas att förhålla sig till. Det hade därmed

varit intressant att undersöka hur en revisor eller redovisningsekonom upplever den ökade regleringen och vad de gör för att på ett smidigt sätt kunna förhålla sig till den på ett korrekt sätt.

Ett tredje område som vi tror kommer att bli mer aktuellt är problematiken kring datasäkerhet. Som tidigare nämnt har det blivit mer viktigt för intressenter, interna som externa, att företag håller en god datasäkerhet. Det hade därmed varit intressant att undersöka hur olika företag och revisionsbyråer arbetar med just detta, och vad det gör för att skydda den känsliga information som de dagligen hanterar.

Referenslista

ACCA. (2016). *Professional accountants – the future: Drivers of change and future skills*. London: The Association of Chartered Certified Accountants.

Andersson, J. & Engström, T. (2017). *Digitalisering och automatisering av revision – hur påverkas branschen?*. Göteborg: Tidningen Balans.

Anonymous. (2016). *Research Ideas for Artificial Intelligence in Auditing: The Formalization of Audit and Workforce Supplementation*. *Journal of Emerging Technologies in Accounting*, 13(2), pp.1–20.

Baldwin, A., Brown, C. & Trinkle, B. (2006). *Opportunities for artificial intelligence development in the accounting domain: the case for auditing*. *Intelligent Systems in Accounting, Finance and Management*, 14(3), p.77.

Bolagsverket. u. å. *Delar och bilagor i årsredovisningen*. Hämtad 2020-11-26, från <https://bolagsverket.se/ff/foretagsformer/aktiebolag/arsredovisning/delar/arsred-1.3110>

Bryman, A. & Bell, E. (2017). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Stockholm: Liber AB.

Brynolfsson, E. & McAfee, A. (2015). *Den andra maskinåldern*. Göteborg: Daidalos AB.

Cöster, M. & Westelius, A. (2016). *Digitalisering*. Stockholm: Liber AB.

Dalen, M. (2015). *Intervju som metod*. Malmö: Gleerups Utbildning AB.

Deloitte. u.å. *Informationssäkerhet - Vem tar del av din information?*. Hämtad 2020-12-08, från <https://www2.deloitte.com/se/sv/pages/technology/solutions/informationssakerhet-security-privacy-resiliency.html>

Ek, I. & Ek, T. (2020). *Digitalisering i företag*. Lund: Studentlitteratur AB.

Eklöv Alander, G. (2019). *En bok om revision*. Lund: Studentlitteratur AB.

FAR Online. u.å. *Vad gör en revisor?*. Hämtad 2020-11-26, från <https://www.far.se/om-far/yrkesroller/revisor/>

Güney, A. (2014). *Role of Technology in Accounting and E-accounting*. *Procedia, social and behavioral sciences*, 152, pp.852–855. DOI: 10.1016/j.sbspro.2014.09.333.

Iveroth, E., Lindvall, J. & Magnusson, J. (2018). *Digitalisering och styrning*. Lund: Studentlitteratur AB.

Kempe, M. (2013). *Framtidens rådgivning, redovisning och revision – en resa mot år 2025*. Kairo Future, FAR Online.

Knudsen, D.-R. (2020). *Elusive boundaries, power relations, and knowledge production: A systematic review of the literature on digitalization in accounting*. International journal of accounting information systems, 36, pp.International journal of accounting information systems, March 2020, Vol.36. DOI: 10.1016/j.accinf.2019.100441.

Kokina, J. & Davenport, T. (2017). *The Emergence of Artificial Intelligence: How Automation is Changing Auditing*. Journal of Emerging Technologies in Accounting, 14(1), pp.115–122.

Kraft, G. & Kempe, M. (2016). *Nyckeln till framtiden: Framtidens rådgivning, redovisning och revision - en resa mot år 2025*. Kairo Future, FAR Online.

Kruskopf, S., Lobbas, C., Meinander, H., Söderling, K., Martikainen, M. & Othmar, L. (2020). *Digital Accounting and the Human Factor: Theory and Practice*, ACRN Oxford Journal of Finance & Risk Perspectives, 9, pp. 78–89. DOI: 10.35944/jofrp.2020.9.1.006.

Manita, R., Elommal, N., Baudier, P. & Hikkerova, L. (2020). *The digital transformation of external audit and its impact on corporate governance*. Technological forecasting & social change, 150, pp. Technological forecasting & social change, January 2020, Vol.150. DOI: 10.1016/j.techfore.2019.119751.

Marton, J., Sandell, N. & Stockenstrand, A.-K. (2018). *Redovisning – Från bokföring till analys*. Lund: Studentlitteratur.

Nationalencyklopedin. u.å. *Digitalisering*. Hämtad 2020-11-10, från <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/digitalisering>

Omoteso, K. (2012). *The application of artificial intelligence in auditing: Looking back to the future*. Expert systems with applications, 39(9), pp.8490–8495. DOI: 10.1016/j.eswa.2012.01.098.

Patel, R. & Davidson, B. (2019). *Forskningsmetodikens grunder*. Lund: Studentlitteratur AB.

Petkov, R. (2020). *Artificial Intelligence (AI) and the Accounting Function-A Revisit and a New Perspective for Developing Framework*. Journal of Emerging Technologies in Accounting, 17(1), p.99. DOI: 10.2308/jeta-52648.

PWC. (2018). *Digitalization in finance and accounting and what it means for the financial statement audits*. Germany: PricewaterhouseCoopers GmbH Wirtschaftsprüfungsgesellschaft. Tillgänglig: <https://www.pwc.de/de/im-fokus/digitale-abschlusspruefung/pwc-digitalisation-in-finance-2018.pdf>

PWC. u.å. *Vad är GDPR (dataskyddsförordningen)?*. Hämtad 2020-12-08, från <https://www.pwc.se/gdpr>

Revisorsinspektionen. u.å. *Kompetenskrav*. Hämtad 2020-11-20, från <https://www.revisorsinspektionen.se/om-ri/framtida-revisionen/kompetenskrav/>

Revisorsinspektionen. (2017). *Den framtida revisionen – Framtida utbildningskrav för kvalificerade revisorer*. Hämtad 2020-11-20, från <https://www.revisorsinspektionen.se/globalassets/webbplatsen/om-oss/framtida-revisionen/morgondagens-kompetenskrav-for-kvalificerade-revisorer.pdf>

Revisorsinspektionen. (2017). *Den framtida revisionen – Förslag till åtgärder för förbättrad revisionskvalitet och stärkt förtroende för revisorer och revisionen i Sverige*. Hämtad 2020-11-20, från <https://www.revisorsinspektionen.se/globalassets/webbplatsen/om-oss/framtida-revisionen/framtida-revisionen.pdf>

Rodhe, K. & Skog, R. (2018). *Rodhes aktiebolagsrätt*. Stockholm: Nordstedts Juridik.

Visma. (2018). *Bokföringsskyldighet – vad är bokföringsskyldighet?*. Hämtad 2020-11-26, från <https://vismaspcs.se/ekonomiska-termer/vad-ar-bokforingsskyldighet>

Visma. (2018). *Redovisning – vad är redovisning?*. Hämtad 2020-11-26, från <https://vismaspcs.se/ekonomiska-termer/vad-ar-redovisning>

Bilagor

Bilaga 1.

UNIVERSITY OF GOTHENBURG
SCHOOL OF BUSINESS, ECONOMICS AND LAW

Intervjuguide

Frågor om respondentent

- Hur gammal är du?
- Vad har du för tidigare utbildning?
- Hur många år har du varit på företaget?
- Hur många år har du arbetat inom redovisnings- och revisionsbranschen?
- Hur många år har du varit en auktoriserad revisor?
- Kan du beskriva en vanlig arbetsdag?

Digitalisering

- Vad tänker du på när du hör ordet digitalisering?
- Använder ni några digitala system på eran arbetsplats? Om ja, vilka? Om nej, varför inte?
- Hur viktiga är de digitala verktygen för att du ska kunna genomföra ditt jobb?
- Finns det någonting som fortfarande görs manuellt? Om ja, varför har inte detta digitaliserats ännu?
- Använder ni papper någonting? Har du någon uppfattning av hur fördelningen mellan papper/datorarbetet såg ut i början av din karriär respektive idag? Finns papper kvar?
- Vad har förbättrats/försämrats med digitaliseringen?
- Gällande datasäkerheten och att man enkelt kan manipulera information, ser du det som en utmaning?

Kompetens

- Anser du att dina datorkunskaper är tillräckliga för att genomföra dina arbetsuppgifter? Får ni några interna IT-utbildningar? Har ni någon datorsupport att vända er till?
- Den IT-kunskapen som du besitter, har du lärt dig den själv eller har du lärt dig den internt via företaget?
- Upplever du att dina arbetsuppgifter har förändrats genom dina år som revisor? Varför? Hur? Exempel?
- Hur såg arbetsuppgifterna ut när du började?
- Upplever du att det ställs andra kompetenskrav på dig idag till följd av digitaliseringen? Varför? Hur?
- Tar ni in mycket nyanställda?
- Hur upplever du kunskapen (generellt om ex. branschen, revision som yrke) hos nyanställda som börjar arbeta hos er?
- Upplever du att nyanställda har IT-kunskaper när det börjar arbeta hos er?

Framtiden

- Vilka utmaningar ser du som följd av digitaliseringen inom branschen?
- Tror du att revisorns roll kommer att försvinna i framtiden? Varför?
- Tror du att förutsättningarna för nyanställda inom revisionsyrket kommer att förändras? Om ja, hur då?
- Vad tror du behöver förändras för att nytexaminerade ska kunna matcha kompetenskraven bättre?
- Skulle det vara till fördel om universiteten inkluderade mer IT- och revisionskunskaper i sina utbildningar?
- Har du något övrigt som du vill tillägga?

Bilaga 2.

Intervjuförfrågan, mejl

Hej,

Vi är två tjejer från Handelshögskolan i Göteborg som studerar vårt tredje och sista år på ekonomprogrammet. Just nu skriver vi vår kandidatuppsats som handlar om digitaliseringens påverkan på revisorers arbetsroll och kompetenskrav, samt de förändrade förutsättningarna för nykomlingar inom revisorsyrket till följd av digitaliseringens utveckling. Fokus ligger på att förstå vilken typ av kompetens som krävs för att klara av arbetsuppgifterna som skapas till följd av digitaliseringen. Vidare vill vi ta reda på om det blir svårare att arbeta sig in i yrket som revisor om de "lågkvalificerade" arbetsuppgifterna försvinner.

Vi söker därför efter revisorer som vill medverka i vår studie och därför kontaktar vi dig. Vår önskan är att utföra personliga intervjuer med medarbetare som arbetar som auktoriserad revisor, gärna med minst tre års erfarenhet.

På grund av den rådande situationen med Covid-19 så önskar vi att ha intervjun via telefon, videosamtal eller mejl. Vid begär kan frågorna skickas ut i förväg innan intervjun genomförs. Intervjuerna kan utföras anonymt, både för er som företag och revisorerna som privatpersoner om så önskas. Vi uppskattar att intervjun kommer ta cirka 30 minuter. Vi har full förståelse för ditt tidsbegränsade schema och är flexibla i hur och när intervjun genomförs. Vi hoppas att du vill delta i vår undersökning.

Om du tycker detta låter intressant så är du välkommen att höra av dig. **Om du inte är den personen vi söker får du gärna vidarebefordra detta mejl till en eventuell kollega som motsvarar våra önskemål (anpassas beroende på vem vi skickar till).** Tack för din tid!

Med vänliga hälsningar,

Jessica Johansson & Lisa Kaiser